

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол від 22.06.2022 № 5

Заступник голови вченої ради

д. -кор. НАМН України, професор

Ю. П. Вдовиченко

**ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ
ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»**

КИЇВ – 2022

Програма підготовки в інтернатурі та навчальний план за спеціальністю «Педіатрія» для випускників медичних закладів вищої освіти розроблені співробітниками кафедри педіатрії № 2 – опорної за спеціальністю «Педіатрія» (зав. кафедри – професор Т. В. Марушко), кафедри педіатрії № 1 (зав. кафедри – професор О. М. Охотнікова), кафедри дитячих і підліткових захворювань (зав. кафедри – професор Г. В. Бекетова) Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

Рецензенти:

Писарєв Андрій Олександрович професор кафедри педіатрії післядипломної освіти Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, доктор медичних наук, професор

Шадрін Олег Геннадійович завідувач відділення проблем харчування та соматичних захворювань у дітей раннього віку ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України», доктор медичних наук, професор

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

Марушко Тетяна завідувач кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор

Охотнікова Олена завідувач кафедри педіатрії-1 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор

Бекетова Галина завідувач кафедри дитячих та підліткових захворювань Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор

Куріліна Тетяна професор кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор

Гляделова Наталія доцент кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук, доцент

Корнєва Валентина доцент кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук, доцент

Козачук Валентина доцент кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук, доцент

Усова Олена	доцент кафедри педіатрії-1 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, кандидат медичних наук, доцент
Алексєєнко Наталія	доцент кафедри дитячих та підліткових захворювань Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, кандидат медичних наук, доцент
Тараненко Тамара	доцент кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, кандидат медичних наук
Герман Олена	асистент кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, кандидат медичних наук
Кульчицька Єва-Емілія	асистент кафедри педіатрії-2 Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма розроблена на основі примірної освітньої (освітньо-професійної) програми підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Педіатрія» призначена для підготовки лікарів - спеціалістів за спеціальністю «Педіатрія». У програмі визначається зміст навчання на циклі спеціалізації (інтернатури), встановлюються вимоги до обсягу та рівня підготовки фахівців.

Підготовка в інтернатурі за спеціальністю «Педіатрія» здійснюється у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» №1556-VII (2014 р.), Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію (накази МОЗ України від 22.06.2021 р. № 1254, від 16.03.2022 р. № 493, від 13 травня 2022 року № 805), Стратегії розвитку медичної освіти, схваленої розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 27.02.2019 р. та пункту 310 Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік, затвердженого Кабінетом Міністрів України 18.12.2018 року №1106-р., наказів МОЗ України №1074 від 03.12.2010 р. «Про заходи МОЗ України щодо удосконалення підготовки лікарів» та № 1088 від 10.12.2010 р. «Про удосконалення післядипломної освіти лікарів», та інших нормативних документів, що регламентують підготовку фахівців галузі знань «Охорона здоров'я» на післядипломному етапі.

Дворічна спеціалізація (інтернатура) є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників усіх факультетів закладів вищої освіти незалежно від підпорядкування та форми власності для присвоєння кваліфікації лікаря-спеціаліста зі спеціальності «Педіатрія».

На програму підготовки в інтернатурі «Педіатрія» зараховуються:

1) громадяни України за умови отримання ними: диплома про вищу освіту за спеціальністю 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» або «Лікувальна справа» (спеціаліста – до 2021р., магістра – з 2021р); направлення на проходження програми підготовки в інтернатурі за результатами рейтингового розподілу в інтернатуру (з 2023р.);

2) іноземці та особи без громадянства за умови отримання ними: диплома про вищу освіту за спеціальностями галузі знань 1201 «Медицина» (222 «Медицина» або 228 «Педіатрія»); довідки про навчання за кошти фізичних (юридичних) осіб.

Мета циклу інтернатури: формування професійних компетенцій лікаря-педіатра, що базуються на відповідному рівні практичної та теоретичної підготовки лікарів-інтернів для забезпечення їх професійної готовності до самостійної лікарської діяльності відповідно до звання «лікар-спеціаліст» за спеціальністю «Педіатрія».

Підготовка лікарів в інтернатурі проводиться за індивідуальними навчальними планами, розробленими на підставі програми та навчального плану підготовки в інтернатурі згідно навчального плану та програми, що затверджені закладом вищої / післядипломної освіти.

Програма підготовки в інтернатурі – це єдиний комплекс освітніх та практичних компонентів, спланованих і організованих таким чином, щоб забезпечити набуття інтерном компетентностей, необхідних для отримання звання «лікар-спеціаліст» із спеціальності «Педіатрія» та готовності до самостійного провадження професійної діяльності.

Програма підготовки в інтернатурі складається з двох частин: освітньої та практичної. Освітня частина інтернатури проводиться в закладі вищої освіти, що здійснює підготовку лікарів-інтернів. Тривалість освітньої частини інтернатури складає три місяці за кожен рік навчання. Практична частина інтернатури проводиться на базі стажування лікарів-інтернів.

Тривалість навчання: 22 місяці (3432 годин, 114,4 кредитів).

Викладання основних розділів проводиться згідно чинних протоколів і стандартів лікування, визначених наказами МОЗ України щодо надання медичної допомоги відповідним категоріям пацієнтів.

За весь період навчання в інтернатурі лікар-інтерн повинен оволодіти певним переліком практичних навичок і маніпуляцій для формування професійних компетенцій. Передбачено чотири рівні опанування навичками/компетенціями: А, В, С, D.

По закінченню терміну підготовки в інтернатурі інтерни проходять підсумковий контроль у формі атестації на визначення оволодіння практичних навичок та співбесіди за спеціальністю з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» зі спеціальності «Педіатрія». До атестації допускаються лікарі-інтерни, які повністю виконали програму підготовки в інтернатурі, а також успішно склали тестовий екзамен ліцензійного інтегрованого іспиту Крок-3 «Загальна лікарська підготовка».

Програмою передбачено, що викладання, навчання й оцінювання за навчальною програмою буде здійснюватися в контексті практичної роботи лікаря в умовах, де відбуваються усі специфічні для даної дисципліни ситуації та практичні дії.

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Спеціальність 228 «Педіатрія» галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	
Складник системи освіти	Освіта дорослих, післядипломна освіта у сфері охорони здоров'я, спеціалізація (первинна)
Кваліфікація	Професійна кваліфікація Лікар-спеціаліст
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання	Диплом магістра (спеціаліста – для випусків до 2021 року) за спеціальностями Медицина, Лікувальна справа, Педіатрія
Форма проходження інтернатури	Очна
Мова (и)	Українська
Академічні права випускника інтернатури	Безперервний професійний розвиток. Можлива подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Робочі місця у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування
Моніторинг та оцінювання	Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703 № 1254. Самооцінювання, проміжний контроль, проміжна та заключна державна атестація
Рівень оволодіння	Для кожної компетенції, практичної навички визначенаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»: A: Має знання, описує. B: Виконує, керує, демонструє під наглядом. C: Виконує, керує, демонструє самостійно. D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації
Обсяг програми	2 академічних роки, 114,4 кредитів ЄКТС (3432 годин практичного та теоретичного навчання)

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Навчання в інтернатурі починається на базі стажування 1 серпня (практична частина підготовки), на кафедрі вищого навчального закладу/ закладу післядипломної освіти (освітня частина підготовки) – з 1 вересня.

Протягом першого року навчання – 3 місяці (468 годин; 15,6 кредитів ECTS) - навчання на відповідних кафедрах закладів вищої/післядипломної

освіти і 8 місяців (1248 годин; 41,6 кредитів ECTS) - робота на базах стажування; 1 місяць — відпустка.

Протягом другого року – 3 місяці (468 годин; 15,6 кредитів ECTS) — навчання на відповідних кафедрах закладів вищої освіти і 8 місяців (1248 годин; 41,6 кредитів ECTS) — робота на базах стажування, 1 місяць — відпустка.

Роки	Початок навчання/проходження інтернатури			Закінчення навчання/проходження інтернатури		
	I рік			II рік		
	Освітня частина	Практична частина	Державна атестація	Освітня частина	Практична частина	Державна атестація
2	3 місяці (01.09.-30.11) 15,6 кредитів ECTS	8 місяців (01.08-31.08.; 01.12-30.06) 41,6 кредитів ECTS	-	2 місяці (01.02-31.03) 10,4 кредитів ECTS	8 місяців (01.08-31.01.; 01.04-31.05) 41,6 кредитів ECTS	1 місяць (01.06-30.06) 5,2 кредити ECTS

ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОХОДЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Тривалість підготовки в інтернатурі: 22 місяці (3432 годин) (114,4 кредитів ECTS).

Освітня частина: (НУОЗ України імені П.Л. Шупика) 6 місяців (936 годин, 31,2 кредитів ECTS), три місяці щорічно (15,6 кредитів ECTS на рік).

Практична частина: (бази стажування) 16 місяців (2496 годин, 83,2 кредитів ECTS)

Роки навчання	Місяці											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
1-й рік	Б	К	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	В
2-й рік	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	Б	Б	К	В

Примітка:

Б – практична частина підготовки - навчання на базі стажування;

К – освітня частина підготовки - навчання на кафедрі;

В – відпустка.

Перелік обов'язкових компонент освітньо-професійної програми

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Загальний обсяг обов'язкових компонент		105	

ОК 01	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	2	Залік
ОК 02	Неонатологія	6	Залік
ОК 03	Спостереження за здоровою дитиною	4	Залік
ОК 04	Харчування та вигодовування	2	Залік
ОК 05	Хвороби органів дихання	4	Залік
ОК 06	Алергічні хвороби	4	Залік
ОК 07	Дитяча кардіологія	4	Залік
ОК 08	Дитяча ревматологія	3	Залік
ОК 09	Дитяча гематологія	3	Залік
ОК 10	Хвороби органів травлення	4	Залік
ОК 11	Нефрологічні та урологічні захворювання. Дитяча гінекологія.	4	Залік
ОК 12	Дитячі інфекційні захворювання.	5	Залік
ОК 13	Фтизіатрія дитяча	2	Залік
ОК 14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	8	Залік
ОК 15	Дитяча ендокринологія	4	Залік
ОК 16	Клінічна імунологія	4	Залік
ОК 17	Імунопрофілактика	4	Залік
ОК 18	Хірургія дитячого віку	2	Залік
ОК 19	Дитяча ортопедія та травматологія	2	Залік
ОК 20	Медична генетика та рідкісні хвороби	4	Залік
ОК 21	Дитяча неврологія	4	Залік
ОК 22	Захворювання ЛОР-органів	4	Залік
ОК 23	Основи дитячої онкології	2	Залік
ОК 24	Паліативна допомога дітям	4	Залік
ОК 25	Педіатрія підліткового віку	4	Залік
ОК 26	Дерматологія	2	Залік
ОК 27	Захворювання орбіти та очей	2	Залік
ОК 28	Психічні розлади та розлади поведінки	2	Залік
ОК 29	Громадське здоров'я	2	Залік

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«Педіатрія» (освітня частина)**

Тривалість: 6 місяців (936 годин).

Контингент слухачів: випускники вищих навчальних закладів за спеціальністю «Медицина», «Педіатрія» або «Лікувальна справа» (спеціаліста – до 2021р., магістра – з 2021р)

Мета навчання: опанування знаннями та вміннями для формування компетенції самостійно здійснювати професійну діяльність у відповідності до кваліфікаційної характеристики лікаря-педіатра

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
1.	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	2	2	2	-	6
2.	Неонатологія	8	8	40	-	56
3.	Спостереження за здоровою дитиною	2	2	16	-	20
4.	Харчування та вигодовування	2	2	16	-	20
5.	Хвороби органів дихання	8	8	42	-	58
6.	Алергічні хвороби	6	6	24	-	36
7.	Дитяча кардіологія	8	8	42	-	58
8.	Дитяча ревматологія	8	8	38	-	54
9.	Дитяча гематологія	8	8	38	-	54
10.	Хвороби органів травлення	8	8	44	-	60
11.	Нефрологічні та урологічні захворювання. Дитяча гінекологія.	8	8	44	-	60
12.	Дитячі інфекційні захворювання.	8	8	50	-	66
13.	Фтизіатрія дитяча	4	2	6	-	12
14.	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	8	4	52	-	64
15.	Дитяча ендокринологія	4	4	28	-	36
16.	Клінічна імунологія	4	4	16	-	24
17.	Імунопрофілактика	2	4	6	-	12
18.	Хірургія дитячого віку	4	4	10	-	18
19.	Дитяча ортопедія та травматологія	2	2	6	-	10
20.	Медична генетика та рідкісні хвороби	2	2	10	-	14
21.	Дитяча неврологія	4	4	28	-	36
22.	Захворювання ЛОР-органів	-	2	8	-	10
23.	Основи дитячої онкології	2	2	4	-	8

24.	Паліативна допомога дітям	2	2	4	-	8
25.	Педіатрія підліткового віку	4	4	4	-	12
26.	Дерматологія	4	4	4	-	12
27.	Захворювання орбіти та очей	2	2	4	-	8
28.	Психічні розлади та розлади поведінки	2	2	10	-	14
29.	Громадське здоров'я	2	2	4	-	8
	Конференції	-	8	--	-	8
	Ліцензійний інтегрований іспит Крок 3	-	4	-	-	4
	Атестація	-	10	-	-	10
	Всього	128	148	600	-	876
Додаткові програми:						
30.	Військово-медична підготовка	2	8	2	-	12
31.	Військово-спеціальна підготовка	4	16	4	-	24
32.	Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях	6	-	-	-	6
33.	Особливо небезпечні інфекції	2	-	4	-	6
34.	Радіаційна медицина	4	-	2	-	6
35.	Медичне право	4	-	2	-	6
	Разом	22	24	4	-	60
	Усього					936

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«Педіатрія» (освітня частина)
1 РІК НАВЧАННЯ (освітня частина)**

Тривалість: 3 місяці (468 годин).

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
1	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	2	2	2	-	6
2	Неонатологія	8	8	40	-	56
3	Спостереження за здоровою	2	2	16	-	20

	дитиною					
4	Харчування та вигодовування	2	2	16	-	20
5	Хвороби органів дихання	8	8	42	-	58
6	Алергічні хвороби	6	6	24	-	36
7	Дитяча кардіологія	8	8	42	-	58
8	Дитяча ревматологія	8	8	38	-	54
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	4	4	38	-	46
13	Фтизіатрія дитяча	4	2	6	-	12
22	Захворювання ЛОР-органів	-	2	8	-	10
25	Педіатрія підліткового віку	4	4	4	-	12
26	Дерматологія	4	4	4	-	12
27	Захворювання орбіти та очей	2	2	4	-	8
	Конференції	-	4	-	-	4
	Ліцензійний інтегрований іспит Крок 3	-	4	-	-	4
	Проміжна атестація	-	2	-	-	2
	Разом	62	72	284	-	418
	Суміжні кафедри					
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	2		6	-	8
	Суміжні кафедри разом:	2	-	6	-	8
	Додаткові програми					
30	Військово-медична підготовка	2	2	8	-	12
31	Військово-спеціальна підготовка	4	4	16	-	24
32	Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях	6	-	-	-	6
	Разом (додаткові програми)	12	6	24	-	42
	Всього	76	78	314	-	468

Примітка: за необхідності кафедра, відповідальна за підготовку лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія», кількість годин на суміжні кафедри може самостійно змінювати (відповідно до встановленого в НУОЗ України порядку ведення документообігу).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«Педіатрія» (освітня частина)
2 РІК НАВЧАННЯ (освітня частина)

Тривалість: 3 місяці (468 годин).

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. занятт я	Практ. занятт я	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
9	Дитяча гематологія	8	8	38	-	54
10	Хвороби органів травлення	8	8	44	-	60
11	Нефрологічні та урологічні захворювання. Дитяча гінекологія.	8	8	44	-	60
12	Дитячі інфекційні захворювання.	8	8	50	-	66
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	2	-	8	-	10
15	Дитяча ендокринологія	4	4	28	-	36
17	Імунопрофілактика	2	4	6	-	12
18	Хірургія дитячого віку	4	4	10	-	18
19	Дитяча ортопедія та травматологія	2	2	6	-	10
20	Медична генетика та рідкісні хвороби	2	2	10	-	14
21	Дитяча неврологія	4	4	28	-	36
24	Паліативна допомога дітям	2	2	4	-	8
28	Психічні розлади та розлади поведінки	2	2	10	-	14
29	Громадське здоров'я	2	2	4	-	8
	Конференції	-	4	-	-	4
	Іспит	-	8	-	-	8
	Разом	58	70	290	-	418
Суміжні кафедри						
16	Клінічна імунологія	4	4	16	-	24
22	Основи дитячої онкології	2	2	4	-	8
	Разом (суміжні кафедри)	6	6	20	-	32
Додаткові програми						
33	Особливо небезпечні інфекції					6
34	Радіаційна медицина					6

35	Медичне право				6
	Разом				18
	Всього				468

Примітка: за необхідності кафедра, відповідальна за підготовку лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія», кількість годин на суміжні кафедри може самостійно змінювати (відповідно до встановленого в НУОЗ України порядку ведення документообігу).

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЛІКАРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ "ПЕДІАТРІЯ"

Код		Назва розділу, теми
Розділ	Тема	
		3
01.		Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам
	01.01.	Система організації охорони здоров'я в Україні в умовах реформування. Особливості функціонування первинної та вторинної ланок медичної допомоги. Основи законодавства України про охорону здоров'я
	01.02.	Нормативно-правові документи що регламентують роботу лікаря: постанови, накази. Поняття про статут та колективний договір
	01.03.	Основні поняття та інструменти лікаря педіатра: Програма медичних гарантій, програма «Доступні ліки», пакети медичних послуг, ІСРС, МКФ, МКФ-ДП).
	01.04.	*Основи роботи в ЕСОЗ
	01.05.	*Звітна документація лікаря первинної ланки та стаціонарів загальнопедіатричного профілю (паперова та електронна)
	01.06.	Політика, цілі, задачі, принципи роботи, цільові групи центрів (клінік), дружніх до молоді (КДМ)
	01.07.	*Основні структурні підрозділи педіатричних стаціонарів, таблиці оснащення та штатний розпис
	01.08.	*Основні вимоги до функціонування приймальних відділень педіатричних стаціонарів, лікарень інтенсивного лікування
	01.09.	Права та обов'язки пацієнта-дитини, що знаходиться на стаціонарному лікуванні, в тому числі у відділеннях (палатах) інтенсивної терапії
	01.10.	Покази та проти покази до госпіталізації дитини в соматичний стаціонар
	01.11.	*Вимоги до інфекційного контролю та протиепідемічного режиму дитячих стаціонарів. Поняття внутрішньолікарняної інфекції, методи її попередження. Вимоги до реєстрації та повідомлення випадків внутрішньолікарняної інфекції
02.		Неонатологія
	02.01	Анатомо-фізіологічні особливості доношеної та недоношеної дитини
	02.02	Оцінка гестаційного віку та морфо-функціональної зрілості. Затримка внутрішньоутробного росту. Діти з малою та дуже малою масою тіла при народженні
	02.03	Рубіжні стани новонароджених

	02.04	Синдром дихальних розладів
	02.05	Вроджена пневмонія
	02.06	Дослідження неврологічного статусу новонародженого. Патологія нервової системи новонароджених
	02.07	Асфіксія новонародженого.
	02.08	Пологові травми новонароджених
	02.09	Фетальний алкогольний синдром
	02.10.	Вроджені аномалії розвитку
	02.11	Неонатальні жовтяниці
	02.12	Гемолітична хвороба новонароджених
	02.13	Геморагічна хвороба новонароджених.
	02.14	Патологія органів сечової та статеві системи у новонароджених
	02.15	Некротизуючий ентероколіт у новонароджених
	02.16.	Інфекції плода та новонародженого
	02.16.1	Інфекції перинатального періоду
	02.16.2	Інфекції шкіри новонароджених
	02.16.3	Сепсис новонароджених
	02.16.4	Менінгіти, енцефаліти у новонароджених
	02.17.	Медико-психологічний супровід дітей перших 3-х років з груп ризику. Лікарська тактика
03.		Спостереження за здоровою дитиною
	03.01.	Нормальний загальний та психомоторний, когнітивний, соціальний та емоційний розвиток немовлят та маленьких дітей, сприйняття та розвиток мови
	03.02.	Поточні неонатальні та дитячі скринінгові тести, що використовуються під час відповідних візитів дітей до закладів охорони здоров'я
	03.03.	Інструменти скринінгової та діагностичної оцінки розвитку дитини
	03.04.	Показання до інструментальних методів візуалізації (УЗД, МРТ), метаболічного та генетичного тестування
	03.05.	План етапних вікових медичних оглядів дитини педіатром та іншими спеціалістами
04.		Харчування та вигодовування
	04.01	Раціональне вигодовування дітей першого року життя, принципи організації виключно грудного, доповненого та штучного вигодовування. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування Рекомендовані харчові потреби
	04.02	Використання молочних сумішей, адаптованих та неадаптованих концентратів та консервів у харчуванні дітей грудного віку. Кодекс маркетингу заміників грудного молока.
	04.03	Харчування здорових дітей старших одного року: від 1 до 3 років, дошкільного та шкільного віку. Рекомендовані харчові потреби
	04.04	Харчування хворої дитини. Корекція харчування. Лікувальні суміші Лікувальні дієти
	04.05	Недостатність харчування. Білково-енергетична недостатність. Методи корекції харчування.
	04.06	Харчування дітей з генетичною та спадковою патологією
	04.07	Клінічне харчування. Показання, фізіологічні основи та ускладнення парентерального харчування

	04.08	Порушення годування (порушення режиму годування; аерофагія; перегодовування; кардіоспазм; гастроєзофагальний рефлюкс).
	04.09.	Розлади харчової поведінки (анорексія, булімія)
	04.10.	Гіпо- та гіпервітамінози у дітей. Мікроелементозні порушення у дітей
05 .		Хвороби органів дихання
	05.01.	Методи дослідження органів дихання та їх інтерпретація
	05.02.	Гострі респіраторні інфекції верхніх дихальних шляхів
	05.03.	Гострий обструктивний ларингіт (круп), диференційний діагноз, лікарська тактика
	05.05.	Бронхіти. Вікові особливості перебігу, діагностики та лікування
	05.05.	Обструктивний бронхіт, Диференційна діагностика обструктивного синдрому
	05.06.	Гострий бронхіоліт
	05.07.	Пневмонія, сучасна етіологічна структура, патогенез, клініка, лікування. Негоспітальна пневмонія. Госпітальна (нозокоміальна) пневмонія
	05.08.	Особливості перебігу пневмонії в залежності від етіологічного чинника та віку
	05.09.	Ускладнення пневмоній у дітей (плеврити, абсцеси, піопневмоторакс)
	05.10.	Муковісцидоз, сучасні принципи діагностики, лікування, реабілітації
	05.11.	Хронічні неспецифічні захворювання легень (аномалії розвитку бронхо-легеневої системи, ідіопатичний фіброзучий альвеоліт, гемосидероз легень та ін.)
	05.12.	Бронхоектатична хвороба
	05.13.	Принципи інгаляційної терапії. Фізіотерапія при захворюваннях органів дихання.
	05.14.	Кашель: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	05.15.	Лихоманка: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	05.16.	Задишка: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	05.17.	Кровохаркання: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	05.18.	Синдром візінгу (вірус-індукований візінг, мультитригерний візінг)
	05.19.	Реабілітація хворих з хронічною бронхо-легеневою патологією. Показання для направлення хворих на консультацію до лікаря-пульмонолога та торакального хірурга
06.		Алергічні хвороби
	06.01.	Основні механізми розвитку імунних та неімунних реакцій гіперчутливості
	06.02.	Основні методи діагностики алергічних захворювань
	06.03.	Астма. Патогенез, діагностика, вікові особливості перебігу. Сучасна концепція лікування. Астматичний стан, невідкладна допомога
	06.04.	Атопічний дерматит
	06.05.	Алергійний риніт. Полінози
	06.06.	Алергійний кон'юнктивіт
	06.07.	Кропив'янка/ангіонабряк
	06.08.	Медикаментозна алергія
	06.09.	Харчова алергія
	06.10.	Анафілаксія
07.		Дитяча кардіологія

	07.01.	Функціональні методи дослідження серцево-судинної системи. Електрокардіографія.. Ехокардіографія .Доплеркардіографія. Холтеровське моніторування ЕКГ та АТ. Проби з фізичним навантаженням
	07.02.	Вроджені вади серця і магістральних судин. Критичні вроджені вади серця. Скринінг новонароджених для виявлення критичних вроджених вад серця
	07.03.	Кардіоміопатії у дітей, значення генетичного обстеження та родинного анамнезу для стратифікації ризику раптової серцевої смерті
	07.04.	Міокардит
	07.05.	Ендокардит
	07.06.	Перикардит
	07.07.	Порушення серцевого ритму і провідності
	07.08.	Серцева недостатність у дітей, принципи терапії
	07.09.	Артеріальна гіпертензія. Хвороби, що характеризуються підвищеним кров'яним тиском у дітей
	07.10.	Артеріальна гіпотензія
	07.11.	Синдром вегетативних порушень. Особливості їх проявів в різних вікових групах
	07.12.	Легенева гіпертензія
	07.13.	Показання для направлення хворих на консультацію до лікаря-кардіолога та кардіохірурга. Особливості реабілітації та післяопераційний нагляд кардіохірургічних хворих
	07.14.	Болі в грудній клітці: методи обстеження, диференційний діагноз, невідкладна допомога
	07.15.	Шуми в серці: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	07.16.	Біль у м'язах, біль у спині, біль у шиї: методи обстеження, лікарська тактика
08.		Дитяча ревматологія
	08.01.	Імунопатогенез ревматичних захворювань
	08.02.	Методи діагностики ревматичних захворювань
	08.03.	Суглобовий синдром, методи виявлення
	08.04.	Міопатичний синдром, клінічні прояви та оцінка
	08.05.	Ураження шкіри при ревматичних захворюваннях
	08.06.	Офтальмологічні прояви ревматичних захворювань у дітей
	08.07.	Вісцерити при ревматичних захворюваннях
	08.08.	Ювенільний ідіопатичний артрит
	08.09.	Реактивні артрити у дітей
	08.10.	Системний червоний вовчак
	08.11.	Склеродермія. Дерматоміозит
	08.12.	Принципи терапії дифузних хвороб сполучної тканини
	08.13.	Системні васкуліти у дітей
	08.14.	Диференційна діагностика субфебрильних станів
	08.15.	Гостра ревматична лихоманка
	08.16.	Набуті вади серця. Хронічна ревматична хвороба серця
	08.17.	Принципи вторинної профілактики та реабілітації при гострій ревматичній лихоманці

	08.18.	Синдром недиферинційованої дисплазії сполучної тканини у дітей. Синдром гіпермобільності суглобів. Малі аномалії клапанно-хордального апарату. Пропалс клапанів серця
09.		Дитяча гематологія
	09.01.	Дослідження периферичної крові та його клінічна оцінка. Імуногематологічні дослідження
	09.02.	Залізодефіцитні стани. Анемії новонароджених та анемії передчасно народжених дітей. Анемії у дітей старшого віку та в підлітковому віці
	09.03.	Нейтропенії дитячого віку, вроджені та набуті. Фебрильна нейтропенія.
	09.04.	Лейкоз. Гістіоцитоз
	09.05.	Неспецифічний лімфаденіт
	09.06.	Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Імунна тромбоцитопенічна пурпура
	09.07.	Патологія гемостазу. Гемофілія А. Принципи профілактичного лікування та терапії «за вимогою»
	09.08.	Хвороба Ходжкіна (лімфогранулематоз). Неходжкінська лімфома
	09.09.	Показання для направлення хворих на консультацію до лікаря-гематолога
	09.10.	Лімфаденопатія: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	09.11.	Спленомегалія: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	09.12.	Геморагічний синдром: диференційний діагноз, методи обстеження, лікарська тактика
	09.13.	Синці та підвищена кровоточивість: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
10.		Хвороби органів травлення
	10.01.	Методи дослідження при захворюваннях шлунково-кишкового тракту та оцінка їх результатів. Показання для проведення діагностичних процедур та інструментальних методів візуалізації (ендоскопія, гістологія, УЗД, МРТ), метаболічного та генетичного тестування
	10.02.	Захворювання слизової порожнини рота у дітей. Стomatит. Глосит. Хейліт
	10.03.	Аномалії та вади розвитку шлунково-кишкового тракту
		Функціональні гастроінтестинальні розлади у новонароджених та дітей раннього віку
	10.04.	Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей та підлітків
	10.05.	Захворювання стравоходу. Езофагіт. Гастро-езофагеальний рефлюкс. ГЕРХ
	10.06.	Захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки.
	10.07.	Виразка шлунку та дванадцятипалої кишки
	10.08.	Запальні захворювання кишечника (виразковий коліт, хвороба Крона)
	10.09.	Мальасиміляція у дітей раннього віку
	10.10.	Гепатози (пігментний, жировий)
	10.11.	Хронічний гепатит, цироз печінки
	10.12.	Хвороби жовчного міхура та жовчовивідних шляхів, розлади сфінктера Одді
	10.13.	Хвороби підшлункової залози
	10.14.	Гельмінтози

	10.15.	Відновне лікування хворих з патологією органів шлунково-кишкового тракту. Показання для направлення хворих на консультацію до лікаря-гастроентеролога
	10.16.	Дисфагія, диспепсія: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	10.17.	Нудота і блювота: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	10.18.	Діарея: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика.
	10.19.	Закреп: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика.
	10.20.	Мелена, кров у випорожненнях: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	10.21.	Жовтяниця: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	10.22.	Синдром болю (гострий, хронічний) в черевній порожнині у дітей: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
11.		Нефрологічні та урологічні захворювання. Дитяча гінекологія.
	11.01.	Методи дослідження сечової системи та оцінка їх результатів
	11.02.	Гострий та хронічний гломерулонефрит
	11.03.	Мікробно-запальні захворювання нирок та сечових шляхів. Тубулоінтерстиціальний нефрит. Рефлюкс-нефропатія
	11.04.	Дисметаболічна нефропатія. Сечокам'яна хвороба
	11.05.	Спадкові та вроджені хвороби сечової системи
	11.06.	Нейрогенні розлади сечовипускання
	11.07.	Гостре порушення функції нирок
	11.08.	Хронічна хвороба нирок та хронічна ниркова недостатність, принципи діагностики та лікування. Основи замісної ниркової терапії. Дитина після трансплантації нирки – основні питання спостереження на амбулаторному етапі
	11.09.	Гемолітико-уремічний синдром – причини, основні ознаки, невідкладна допомога
	11.10.	Дизурія: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	11.11.	Набряковий синдром: методи обстеження, диференційний діагноз, лікарська тактика
	11.12.	Вагітність у підлітків. Питання підліткової контрацепції
	11.13.	Медико-соціальні проблеми планування сім'ї
	11.14.	Запальні гінекологічні захворювання у підлітків
	11.15.	TORCH інфекція у підлітків
12.		Дитячі інфекційні захворювання.
	12.01.	Основні клінічні синдроми при інфекційних хворобах
	12.02.	Основи лабораторної діагностики інфекційних захворювань у дітей
	12.03.	Вакцинконтрольовані інфекції
	12.04.	Інфекційні екзантеми. Етіологія, диференційна діагностика
	12.05.	Вірусні гепатити
	12.06.	Гострі кишкові інфекції. Етіологія, діагностика, лікування
	12.07.	Гнійні менінгіти у дітей. Етіологія, діагностика, лікування
	12.08.	Серозні менінгіти у дітей. Етіологія, діагностика, лікування
	12.09.	Менінгококова інфекція
	12.10.	Енцефаліт. Етіологія, діагностика, лікування
	12.11.	Дифтерія у дітей
	12.12.	Стрептококова інфекція

	12.13.	Стафілококова інфекція
	12.14.	Захворювання, спричинені найпростішими
	12.15.	Грибкові інфекції у дітей
	12.16.	Інфекція, що передається від домашніх тварин
	12.17.	Інфекції з трансмісивним шляхом передачі
	12.18.	Ранова інфекція. Пправець
	12.19.	Ботулізм
	12.20.	Поліомієліт. Ентеровірусні інфекції
	12.21.	Герпетична інфекція
	12.22.	Принципи інфекційного контролю
13.		Фтизіатрія дитяча
	13.01.	Туберкульоз у дітей, своєчасне виявлення, профілактика
	13.02.	Туберкульозна інтоксикація у дітей та підлітків
	13.03.	Туберкульоз органів дихання
	13.04.	Позалегенові форми туберкульозу
	13.05.	Методи діагностики туберкульозу у дітей. Диференційна діагностика поствакцинальної /БЦЖ/ і інфекційної алергії у дітей при туберкульозі
	13.06.	Специфічна профілактика та хіміотерапія туберкульозу
14.		Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії
	14.01.	Сучасні стандарти проведення серцево-легеневої реанімації у дітей. Діагностика смерті мозку
	14.01.1	Алгоритм базової підтримки життя у дітей
	14.01.2	Алгоритм розширеної підтримки життя у дітей
	14.01.3	Особливості реанімації новонароджених
	14.01.4	Особливості реанімації дітей раннього віку
	14.01.5	Особливості реанімації дітей та підлітків
	14.01.6	Помилки та ускладнення при наданні проведенні реанімаційних заходів.
	14.02.	Гостра дихальна недостатність. Невідкладна допомога та лікування
	14.03.	Гостра надниркова недостатність. Невідкладна допомога та лікування
	14.04.	Невідкладна допомога при менінгококцемії
	14.05.	Гостра серцева недостатність. Гостра судинна недостатність. Невідкладна допомога та лікування
	14.06.	Аритмії (до та після зупинки кровообігу) - нестабільні браді та тахікардія, тактика та підходи
	14.07.	Коми, диференційна діагностика. Невідкладна допомога та лікування
	14.08.	Енцефалічна реакція, судомний синдром, епістатус. Невідкладна допомога та лікування
	14.09.	Діагностика та алгоритм дій при тяжкій черепно-мозковій травмі у дітей
	14.10.	Гострі алергічні реакції. Невідкладна допомога та лікування
	14.11.	Гостра ниркова недостатність. Невідкладна допомога
	14.12.	Гостра печінкова недостатність. Синдром Рея. Невідкладна допомога та лікування
	14.13.	Невідкладна допомога при захворюваннях крові, геморагічних захворюваннях
	14.14.	Діагностика та інтенсивна терапія гострих порушень водно-електролітного обміну у дітей

	14.15.	Діагностика та лікування шоку. Невідкладна допомога при різних видах шоку
	14.16.	Невідкладна допомога при укусах змій, комах, собак
	14.17.	Невідкладна допомога при опіках, обмороженнях, утопленнях
	14.18.	Гострі екзогенні отруєння у дітей. Алгоритм дій, інтенсивна терапія
	14.19.	Невідкладна допомога при захворюваннях ЛОР-органів у дітей
15.		Дитяча ендокринологія
	15.01.	Нормальний і патологічний статевий розвиток дітей
	15.02.	Ендокринна артеріальна гіпертензія у дітей: причини і обстеження
	15.03.	Ендокринні причини судомного синдрому
	15.04.	Причини синдрому гіперандрогенії / вірильного синдрому
	15.05.	Хвороби щитоподібної залози
	15.06.	Профілактика йоддефіцитних станів
	15.07.	Цукровий діабет у дітей
	15.08.	Невідкладні стани при цукровому діабеті. Коми
	15.09.	Клінічні прояви нецукрового діабету, диференційна діагностика синдрому поліурії- полідипсії
	15.10.	Клінічні, біохімічні і гормональні ознаки вродженої дисфункції кори надниркових залоз (сільтратна форма; проста вірильна форма; неklasична вірильна форма)
	15.11.	Клінічні і гормональні ознаки гіперкортицизму (синдрому Кушинга)
	15.12.	Хронічна надниркова недостатність (первинна і вторинна), діагностика та лікування
	15.13.	Хвороби паращитоподібних залоз.
	15.14.	Ендокринні причини аменореї
	15.15.	Метаболічний синдром
	15.16.	Порушення фосфорно-кальцієвого обміну. Рахіт та рахітоподібні захворювання у дітей, гіпервітаміноз Д
	15.17.	Спазмofilія та її диференційна діагностика з іншими судомними синдромами
16.		Клінічна імунологія
	16.01.	Імунітет. Вікові особливості імунної системи. Методи обстеження імунної системи
	16.02.	Первинні імунодефіцитні стани
	16.03.	Основні принципи лабораторної та клінічної діагностики імунодефіцитних станів у дітей. Скринінгові методи дослідження при підозрі на імунодефіцит
	16.04.	Вторинні імунодефіцитні стани, принципи діагностики, лікування та профілактики. Особливості діагностики та лікування дітей з повторними епізодами респіраторної інфекції
	16.05.	ВІЛ-інфекція у дітей
	16.05.1.	Етіологія. Патогенез. Особливості діагностики ВІЛ-інфекції у дітей.
	16.05.2.	Класифікація, клінічні прояви ВІЛ-інфекції у дітей.
	16.05.3.	Принципи застосування антиретровірусної терапії та профілактика трансмісії ВІЛ-інфекції у дітей.
	16.06.	Трансплантація гемопоетичних стовбурових клітин
17.		Імунопрофілактика
	17.01.	Основи імунної відповіді
	17.02.	Класифікація препаратів для проведення вакцинації. Засади виготовлення лікарських засобів для імунопрофілактики

	17.03.	Національний календар щеплень. Документи, що регламентують проведення щеплень в Україні
	17.04.	Проведення вакцинальної сесії. Правила введення вакцин
	17.05.	Вакцинація дітей з порушенням календаря щеплень
	17.06.	Правила транспортування, зберігання та утилізації лікарських засобів для імунопрофілактики
	17.07.	Несприятливі події після імунопрофілактики
	17.08.	Протипоказання до вакцинації
	17.09.	Щеплення за станом здоров'я
	17.10.	Рекомендовані щепленні
	17.11.	Екстрена імунопрофілактика
18.		Хірургія дитячого віку
	18.01.	Загальні принципи обстеження дітей і діагностики гострої хірургічної патології органів черевної порожнини, легень та плеври
	18.02.	Диференційна діагностика гострих захворювань органів черевної порожнини у дітей (гострий апендицит, дивертикуліт, первинний перитоніт).
	18.03.	Гостра гнійна інфекція м'яких тканин у дітей
	18.04.	Гостра та хронічна гнійна інфекція кісток та суглобів у дітей
	18.05.	Хірургічні аспекти захворювань органів дихання у дітей
	18.06.	Хірургічні стани, які не потребують негайного оперативного втручання (пупкова кила, пахова кила)
	18.07.	Травма органів черевної порожнини у дітей, алгоритм надання допомоги
	18.08.	Невідкладна урологія дитячого віку (травматичні ураження органів сечовивідної системи, гостра затримка сечі, заворот яєчка, заворот гідатиди Моргані), алгоритм надання допомоги
	18.09.	Доброякісні новоутворення у дітей
19.		Дитяча ортопедія та травматологія
	19.01.	Клінічні прояви кривошії, диференційна діагностика різних її видів
	19.02.	Клінічні прояви дисплазії кульшових суглобів
	19.03.	Клінічні прояви порушення постави і методи профілактики
	19.04.	Клінічні прояви плоскостопості, діагностика і методи лікування
	19.05.	Особливості переломів у дітей. Алгоритм надання допомоги
20.		Медична генетика та рідкісні хвороби
	20.01.	Організаційні принципи допомоги хворим із спадковими захворюваннями, завдання медико-генетичного консультування Методи медичної генетики
	20.02.	Принципи діагностики та лікування спадкових захворювань. Скринінг-діагностика спадкових та інших захворювань у дітей
	20.03.	Моногенні хвороби.
	20.04.	Хромосомні хвороби
	20.05.	Спадкові порушення обміну амінокислот
	20.06.	Спадкові порушення обміну вуглеводів
	20.07.	Спадкові порушення обміну ліпідів
	20.08.	Мітохондріальні захворювання
	20.09.	Хвороби зі спадковою схильністю
21.		Дитяча неврологія
	21.01.	Методи діагностики захворювань нервової системи
	21.02.	Дитячий церебральний параліч. Медико-соціальна реабілітація

	21.03.	Епілепсія у дітей
	21.04.	Неврологічна симптоматика при розладах вегетативної нервової системи
	21.05.	головний біль (первинний, вторинний), включно з мігренню
	21.06.	спадкові нейродегенеративні та нейрометаболічні захворювання
	21.07.	Спадкові нервово-м'язові захворювання у дітей
	21.08.	Вроджені вади розвитку нервової системи у дітей
	21.09.	Пухлини нервової системи у дітей
	21.10.	Травми нервової системи у дітей
22.		Захворювання ЛОР-органів
	22.01.	Гострі та хронічні захворювання носа та приносних пазух
	22.02.	Гострі та хронічні захворювання глотки
	22.03.	Гострі та хронічні захворювання вуха
	22.04.	Вроджені вади розвитку верхнього відділу респіраторного тракту
23.		Основи онкології дитячого віку
	23.01.	Принципи діагностики злоякісних онкологічних захворювань у дітей захворювання в дітей. «Червоні прапори» онкологічних захворювань у дітей
	23.02.	Принципи ведення та спостереження педіатром дитини, яка перенесла злоякісне захворювання. Вакцинація
	23.03.	Принципи знеболення дітей з онкологічними захворюваннями
	23.04.	Покази до паліативного лікування
24.		Паліативна допомога
	24.01.	Філософія паліативної допомоги. Принципи надання педіатричної паліативної допомоги.
	24.02.	Моделі педіатричної паліативної допомоги. Особливості хоспісної допомоги в педіатрії
	24.03.	Критерії включення дітей в систему паліативної допомоги
	24.04.	Базові симптоми в педіатричній паліативній допомозі та їх корекція
	24.05.	Очікувана та неочікувана смерть. Створення попереднього плану догляду
	24.06.	Психологічні аспекти комунікації з родиною паліативного пацієнта
	24.07.	Інтегративна медицина. Холестичний підхід
	24.08.	Принципи анальгезії в педіатричній паліативній допомозі
25		Педіатрія підліткового віку
	25.01.	Комплексна оцінка стану здоров'я підлітків
	25.02.	Психологічні особливості підліткового віку. Поведінкові розлади у підлітків
	25.03.	Психопатологічні синдроми в підлітковому віці (криза періоду дорослішання)
	25.04.	Міжнародна стратегія ВООЗ/ЮНІСЕФ «Медико- психологічна допомога підліткам і молоді на основі дружнього підходу. Клініки, дружні до молоді»
	25.05.	Правові та етичні аспекти ведення підлітків.
	25.06.	Санітарно-просвітницька робота педіатра серед підлітків з питань збереження здоров'я, раціонального харчування, проблем психічного здоров'я та насильства, з профілактики підліткової вагітності, ВІЛ/СНІД, ІПС Ш, вживання психоактивних речовин
26.		Дерматологія

	26.01.	Методи дослідження при захворюваннях шкіри та оцінка їх результатів
	26.02.	Диференційна діагностика дерматитів у дітей
	26.03.	Алопеції у дітей: етіологічна діагностика, алгоритм лікування
	26.04.	Акне
	26.05.	Псоріаз у дітей
	26.06.	Короста у дітей
	26.07.	Педикульоз у дітей
27.		Захворювання орбіти та очей
	27.01	Системи і правила визначення гостроти зору у дітей
	27.02	Кон'юнктивіти у дітей: етіологічна діагностика. Принципи лікування
	27.03	Халязіон: причини, симптоми, лікування
	27.04	Блефарит: причини, симптоми, лікування
	27.05	Гордеолум: причини, симптоми, лікування
	27.06	Дакриоцистит: причини, симптоми, лікування
	27.07.	Невідкладна допомога при травмі ока у дітей.
28		Психічні розлади та розлади поведінки
	28.01.	Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю
	28.02.	Розлади поведінки у дітей
	28.03.	Емоційні розлади дитячого віку
	28.04.	Тривожні розлади у дітей
	28.05.	Тикозні розлади
29		Громадське здоров'я
	29.01	*Основні показники, що характеризують здоров'я населення
	29.02.	*Соціально значущі стани та хвороби – стан справ, визначення, розповсюдженість, профілактика тощо
	29.03.	Локальні, національні та міжнародні структури громадського здоров'я
	29.04.	Ключові соціальні детермінанти здоров'я та добробуту дитини
	29.05.	Вплив складу сім'ї, соціально- економічних факторів на здоров'я дитини
	29.06.	Громадські активи та ресурси для запобігання хворобам, травмам та пов'язаним із ними захворюваності та смертності
	29.07.	*Ресурси, які можуть бути доступні в медичних установах, включаючи добровільний сектор та суміжних медичних працівників
	29.08.	Програми підтримки для сімей та дітей з особливими потребами в медичній допомозі
	29.09.	*Основи охорони здоров'я дитини в організованому дитячому колективі
	29.10.	*Профілактичні та протиепідемічні заходи щодо організованих дитячих колективів
	29.11.	Способи виявлення та профілактика насилля в сім'ї
	29.12.	*План взаємодії з органами соціальної опіки та іншими державними органами у випадках виявлення насильства над дітьми та недбалого ставлення до дітей
		Додаткові програми:
30.		Військово-медична підготовка
31.		Військово-спеціальна підготовка
32.		Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях
33.		Особливо небезпечні інфекції
34.		Радіаційна медицина

35.	Медичне право
-----	---------------

Примітка: * - теми, які розглядаються під час проходження практичної частини (заочної частини) підготовки на базах стажування.

**ПРОГРАМА
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ПЕДІАТРІЯ»**

Практична частина (заочна частина)

Тривалість навчання - 16 місяців (2496 год.)

1 рік – 8 міс. (серпень, грудень, січень, лютий, березень, квітень, травень, червень) – **1248 год.**

2 рік – 8 міс. (серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень, січень, квітень, травень) – **1248 год.**

№ п/п	Місце роботи	Тривалість роботи	
		тижні	години
1	2	3	4
1.	Центр ПМСД	3	108
2.	Консультативно-діагностичний центр (КДЦ)*	10	360
3.	Пологовий будинок/пологове відділення	1,5	54
4.	Відділення інтенсивного виходжування та лікування новонароджених в родопомічних закладах	2	72
5.	Відділення інтенсивного виходжування недоношених дітей та дітей з перинатальною патологією неонатальних і перинатальних центрів	2	72
6.	Стационар (соматичні/хірургічні відділення)**	20,3	732
7.	Дитяче інфекційне відділення	6	216
8.	Відділення дитячої анестезіології та інтенсивної терапії	5	180
9.	Станції швидкої та невідкладної медичної допомоги (педіатричні бригади)	3	108
10.	Дитяче неврологічне відділення	5	180
11.	Відділення паліативної допомоги	3	108
12.	Медико-генетичний центр	3	108
13.	Відділення фтізіатрії, туберкульозний диспансер	1,5	54
14.	Амбулаторія ЗПСМ	4	144
	Усього	69,3	2496

Примітка:

* Робота в консультативно-діагностичному центрі, при можливості, повинна включати роботу у кабінеті функціональної діагностики, ЛОР-кабінеті, кабінеті вакцинації, дитячому хірургічному кабінеті та інших структурних підрозділах.

** В залежності від структури лікувального закладу інтерни-педіатри працюють у різних відділеннях для надання допомоги дітям різних вікових груп: відділення патології новонароджених, відділення для дітей раннього віку, загально педіатричне, спеціалізовані відділення - пульмонології, кардіоревматології, гастроентерології, гематології, нефрології, алергології, ендокринології, хірургічного профілю, онкології, ЛОР, ортопедії/травматології, офтальмології та ін.

Практична частина підготовки лікаря-інтерна за спеціальністю «Педіатрія» проводиться на базах стажування і повинна включати роботу в наступних ЗОЗ: консультативно-діагностичний центр - КДЦ, стаціонар (багатопрофільний, з наявністю діагностичних та спеціалізованих відділень, лабораторії), родопомічні заклади (пологовий будинок/відділення), перинатальний центр, медико-генетичний центр, центр первинної медичної допомоги – ЦПМД, амбулаторія ЗПСМ, відділення паліативної допомоги, хоспісні відділення, ЗОЗ по наданню допомоги дітям, хворим на туберкульоз.

Під час навчання на базі стажування керівник бази стажування та безпосередній керівник лікаря-інтерна мають забезпечити можливість ротації лікаря-інтерна між різними відділеннями/кабінетами/установами медичної допомоги.

Під час навчання на базі стажування лікарі-інтерни ведуть облік виконаних практичних навиків, як виконаних самостійно, так і під керівництвом або при допомозі керівника лікаря-інтерна відповідно до переліку.

КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ-СПЕЦІАЛІСТА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»

Згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики лікар-педіатр керується чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію педіатричної допомоги.

Згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики лікар-педіатр

має знати:

- чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я; основи права в медицині;

- організацію педіатричної допомоги; права, обов'язки та відповідальність лікаря-педіатра;

- показники роботи лікувально-профілактичних закладів, пологових будинків, дитячих дошкільних закладів, шкіл, дитячих будинків, станцій швидкої допомоги та інших установ, робота яких пов'язана з обслуговуванням дітей;
- основи нормальної та патологічної анатомії, фізіології, кровотворення та гемостазу, водно-електролітного обміну, кислотно-основної рівноваги, імунології, генетики та фармакології;
- клініку, методи профілактики, діагностики та лікування основних соматичних і інфекційних захворювань, патологічних станів у дітей;
- суб'єктивні, об'єктивні та спеціальні методи обстеження дітей, трактування даних цих обстежень;
- сучасну класифікацію дитячих хвороб;
- питання диспансеризації хворих дітей і профілактики хронічних форм захворювань;
- правила видачі довідок та листів непрацездатності по догляду за хворою дитиною;
- питання організації і завдання гігієнічного навчання та виховання дітей;
- принципи раціонального (збалансованого) вигодовування і харчування дітей, дієтотерапію при різних видах патології;
- правила оформлення медичної документації;
- сучасну літературу за фахом та методи її узагальнення.

Згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики лікар-педіатр

має вміти:

- застосовувати сучасні методи профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та диспансеризації хворих дітей та підлітків;
- надавати швидко та невідкладну медичну допомогу хворим;
- здійснювати нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів;
- проводити консультації за направленнями лікарів інших спеціальностей;
- брати участь в проведенні протиепідемічних заходів у разі виникнення осередку інфекції;
- дотримуватися принципів медичної деонтології;
- керувати роботою середнього медичного персоналу;
- планувати роботу та проводити аналіз її результатів;
- вести лікарську документацію;
- брати активну участь в поширенні медичних знань серед населення;
- постійно удосконалювати свій професійний рівень.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПО ЗАКІНЧЕННЮ ІНТЕРНАТУРИ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності (педіатрії) на основі опанування теоретичними знаннями, практичними навичками, засвоєння існуючих практичних рекомендацій та протоколів, проходження професійної практики.

Загальні компетентності

ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.

ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.

ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.

ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичкам роботи з комп'ютерною технікою.

ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.

ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).

ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).

ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.

ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

Професійні компетентності

ПК 01. Вміти організувати спостереження та надання медичної допомоги дітям різних вікових груп в умовах закладів охорони здоров'я педіатричного профілю.

ПК 02. Вміння організувати та проводити спостереження за новонародженою здоровою дитиною, передчасно народженими та хворими немовлятами згідно сучасних рекомендацій.

ПК 03. Вміння організувати та проводити спостереження за здоровою дитиною.

ПК 04. Вміння надавати поради щодо здорового способу харчування дітей, сприяти профілактиці мальнутриції та ожиріння, здійснювати підтримку грудного вигодовування, надавати індивідуальні рекомендації щодо харчування пацієнтів із різними патологічними станами.

ПК 05. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів дихання у дітей.

ПК 06. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування алергічних захворювань у дітей.

ПК 07. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб серцево-судинної системи у дітей та їх ускладнень.

ПК 08. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування дифузних хвороб сполучної тканини та суглобів у дітей.

ПК 09. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів кровотворення та їх ускладнень.

ПК 10. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів травлення та їх ускладнень у дітей.

ПК 11. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб нирок та їх ускладнень.

ПК 12. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування інфекційних захворювань у дітей та їх ускладнень.

ПК 13. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування туберкульозу у дітей.

ПК 14. Вміння надавати допомогу при невідкладних станах у дітей та проводити інтенсивну терапію дітям у загальному тяжкому стані.

ПК 15. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб ендокринної системи та обміну речовин, а також їх ускладнень.

ПК 16. Вміння діагностувати та надавати медичну допомогу дітям з первинними та вторинними імунодефіцитами.

ПК 17. Вміння проводити імунопрофілактику інфекційних хвороб у дітей.

ПК 18. Вміння розпізнати захворювання, що потребують хірургічного втручання.

ПК 19. Вміння надавати медичну допомогу дітям при травмі та дітям з ортопедичної патологією.

ПК 20. Вміти діагностувати та надавати допомогу дітям з генетичними захворюваннями.

ПК 21. Вміти діагностувати та надавати допомогу дітям із захворюваннями нервової системи.

ПК 22. Вміння діагностувати та надавати медичну допомогу дітям з захворюваннями ЛОР-органів

ПК 23. Вміти діагностувати та надавати паліативну допомогу дітям із онкологічними захворюваннями.

ПК 24. Вміти надавати паліативну допомогу дітям із невиліковними захворюваннями.

ПК 25. Вміти спілкуватися, досягати лікувального комплаєнсу, знати особливості розвитку та перебігу хронічних захворювань у дітей підліткового віку.

ПК 26. Вміти проводити профілактику, діагностику та лікування захворювань та станів шкіри, волосся та нігтів

ПК 27. Вміти діагностувати та надавати медичну допомогу дітям з захворюваннями очей

ПК 28. Вміти діагностувати та надавати медичну допомогу дітям з психічними розладами. Організувати реабілітаційну підтримку дітям з психічними розладами

ПК 29. Вміти оцінювати соціально важливі детермінанти, що впливають на стан здоров'я населення. Використовувати вплив лікаря на них.

ПЕРЕЛІК

практичних навичок/компетентностей за спеціальністю «Педіатрія» для оволодіння лікарями-інтернами на освітній частині навчання (на кафедрах закладу післядипломної освіти)

№ пп	Перелік практичних навичок	Рівень оволодіння
1	2	3
1.	Проведення внутрішньовенних ін'єкцій. Вміти налагодити інфузійну терапію	С
2.	Вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках дітям різних вікових категорій	С
3.	Визначення групи крові та резус-фактор	С
4.	Проведення плевральної пункції	В
5.	Проведення люмбальної пункції	В
6.	Промивання шлунку	С
7.	Проведення очисної клізми	С
8.	Проведення сифонної клізми	С
9.	Приготування розчинів та техніка оральної регідратації	С
10.	Проведення катетеризації сечового міхура	В
11.	Визначення симптомів Ортолані, Барлоу на предмет виявлення дисплазії кульшових суглобів	С
12.	Знання техніки запису електрокардіограми та алгоритм її розшифровки	С

13.	Проведення контакту «шкіра до шкіри», раннього прикладання до грудей матері	СС
14.	Визначення гестаційного віку, морфо-функціональної зрілості та фізичного розвитку новонародженого.	С
15.	Підтримка теплового ланцюжка	С
16.	Догляд за пупковим залишком та пупковою ранкою дитини	С
17.	Катетеризація пупкової вени	В
18.	Проведення фототерапії	С
19.	Проведення венепункції новонародженій дитині	В
20.	Методика обробки рук	С
21.	Вимірювання маси тіла, довжини тіла, зріст дитині різних вікових груп.	С
22.	Розрахування ІМТ	С
23.	Оцінка антропометричних показників за допомогою графіків та центильних таблиць	С
24.	Визначення товщини складки шкіри	С
25.	Вимірювання об'єму талії	С
26.	Проведення пульсоксиметрії та оцінка показників	С
27.	Проведення спірометрії.	В
28.	Проведення пікфлоуметрії.	В
29.	Оцінка рівня оксиду азоту (FeNo).	В
30.	Проведення інгаляцій. Техніка використання інгаляційних доставкових пристроїв	С
31.	Оцінка активних та пасивних рухів у положенні лежачи та стоячи.	С
32.	Вимірювання абсолютної та відносної довжини кінцівок	С
33.	Розрахунок площі тіла дитини	С
34.	Проведення діагностики глюкозурії, кетонурії, протеїнурії за допомогою експрес-методів	С
35.	Проведення дослідження глюкози в крові глюкометром, оцінка результату	С
36.	Проведення і оцінка перорального тесту толерантності до глюкози	С
37.	Проведення первинної реанімації дітям різних вікових груп	С
38.	Проведення первинної реанімації новонародженим	С
39.	Використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора	В
40.	Використання мануального дефібрилятора.	В
41.	Вимірювання внутрішньочеревного тиску	В

42.	Надання першої лікарської допомоги при надзвичайних станах на (різні види шоку, гостра дихальна, серцева, судинна, ниркова, надниркова недостатність, синдром дегідратації, гостра крововтрата, напад астми, судоми, гіпертермічний синдром, коматозні стани, отруєння, утоплення, обмороження, опіки, сторонні тіла дихальних шляхів, травми ока та його придатків, синдром тривалого розчавлення)	С
43.	Пальцеве дослідження прямої кишки.	С
44.	Катетеризація вени за Сельдингером	В
45.	Проведення первинної обробки рани	С
46.	Зупинка кровотеч різної локалізації та походження	С
47.	Накладання тимчасової імобілізації ушкодженої кінцівки	С
48.	Знання техніки проведення та оцінка реакції Манту	С
49.	Проведення пальпації пульсу на магістральних артеріях (сонній, радіальній, стегновій)	С
50.	Проведення передньої риноскопії	С
51.	Проведення огляду зовнішнього вуха і барабанної перетинки (отоскопії)	С
52.	Видалення стороннього тіла ротоглотки	С
53.	Оцінка інтенсивності болю у дітей за спеціальними шкалами	С
54.	Визначення гостроти зору у дітей після 3-х років	С
55.	Визначення симетрії зіниць та їх реакції на світло	С
56.	Інстиляції очних крапель	С

Рівень оволодіння :

A: Має знання, описує.

B: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

C: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації..

**Перелік практичних навичок/компетентностей за спеціальністю
«Педіатрія» для оволодіння лікарями-інтернами на базі стажування за
розділами програми**

№	Перелік практичних навичок/компетентностей для оволодіння на базі стажування за розділами програми	Рівень оволодіння
1	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	
1.1	Робота у вільному доступі з дашбордом НСЗУ.	С
1.2	Робота із нормативними документами, оцінка їх чинності.	С
1.3	Укладання декларацій.	С
1.4	Внесення даних про надані послуги до ЕСОЗ.	С
1.5	Ведення первинної облікової документації в паперовому та	С

1.6	електронному вигляді, згідно актуальних нормативних вимог. Налагодити комунікацію з колегами та суміжними службами, підлеглим медичним персоналом.	С
1.7	Створення медичного висновку про тимчасову непрацездатність (МВТН).	С
1.8	Виписування електронного рецепту за програмою «Доступні ліки».	С
1.9	Володіння комп'ютерною технікою.	В
1.10	Володіння усною та письмовою державною мовою.	С
2	Неонатологія	
2.1	Огляд новонародженої дитини.	С
2.2	Оцінка стану дитини.	С
2.3	Прикладання до грудей матері.	С
2.4	Забезпечення контакту «шкіра до шкіри».	С
2.5	Оцінка гестаційного віку.	С
2.6	Оцінка морфо-функціональної зрілості.	С
2.7	Підтримка теплового ланцюжка.	С
2.8	Догляд за пупковим залишком та пупковою ранкою дитини.	С
2.9	Оцінка фізичного розвитку новонародженої дитини.	С
2.10	Катетеризація пупкової вени.	С
2.11	Санація верхніх дихальних шляхів.	С
2.12	Закритий масаж серця.	С
2.13	Інтубація трахеї.	В
2.14	Проведення ШВЛ за допомогою мішка та маски та ендотрахеальної трубки.	В
2.15	Стабілізація стану передчасно народжених дітей при народженні.	В
2.16	Промивання шлунку.	С
2.17	Проведення пульсоксиметрії.	С
2.18	Проведення фототерапії.	С
2.19	Вимірювання артеріального тиску новонародженій дитині.	С
2.20	Люмбальна пункція.	А
2.21	Венепункція.	В
2.22	Невідкладна медична допомога при пневмотораксі.	С
2.23	Оцінка дихальних розладів у новонароджених.	С
2.24	Оцінка болю.	С
2.25	Методика обробки рук.	С
3	Спостереження за здоровою дитиною	
3.1	Збір анамнезу.	С
3.2	Проведення клінічного обстеження дітей різних вікових груп.	С
3.3	Оцінка розвитку дитини.	С
3.4	Складання індивідуального графіку щеплень.	С
3.5	Відображення в історії/анамнезі досягнутих етапів розвитку.	С
3.6	Оцінка стану харчування за допомогою антропометричних	С

3.7	вимірювань тарозрахунку індексу маси тіла (ІМТ). Оцінювання вигодовування та консультування з приводу харчування та вигодовування.	С
3.8	Оцінка фізичного та статевого розвитку (шкала Таннера).	С
3.9	Оцінка та надання рекомендацій щодо здорового способу життя, включаючи харчові звички, фізичні вправи та використання соціальних мережі.	С
4	Харчування та вигодовування	
4.1	Виміряти масу тіла, довжину тіла, зріст дитині різних вікових груп.	С
4.2	Розрахувати ІМТ.	С
4.3	Оцінити антропометричні показники за допомогою графіків та центильних таблиць.	С
4.4	Визначити товщину складки шкіри.	С
4.5	Вимірювати об'єм талії.	С
4.6	Проводити огляд шкіри на ознаки мальнутриції та алергійних проявів.	С
4.7	Візуальна оцінка характеру випорожнень для фіксації ознак мальабсорбції.	С
5	Хвороби органів дихання	
5.1	Огляд пацієнта з метою оцінки респіраторної системи.	С
5.2	Отоскопія.	С
5.3	Фарингоскопія та передня риноскопія.	С
5.4	Перкусія легень.	С
5.5	Аускультация легень.	С
5.6	Проведення спірометрії.	В
5.7	Проведення пікфлоуметрії.	В
5.8	Оцінка рівня оксиду азоту (FeNo).	В
5.9	Виконання та оцінка пульсоксиметрії	С
5.10	Оцінка рентгенографії органів грудної клітки.	С
5.11	11. Оцінка результатів КТ органів грудної клітки.	С
5.12	Розрахунок дози та тривалості прийому антибіотиків.	С
5.13	Приготування суспензії антибіотиків та пероральне введення дитині раннього віку.	С
5.14	Внутрішньовенне струминне та крапельне введення рідини.	С
5.15	Техніка використання інгаляційних доставкових пристроїв.	С
5.16	Техніки активного очищення дихальних шляхів.	С
6	Алергічні хвороби	
6.1	Збір анамнезу в пацієнтів з алергією.	С
6.2	Розпізнавання клінічних симптомів та ознак алергії.	С
6.3	Призначення дієти для дітей з харчовою алергією.	С
6.4	Призначення інгаляцій короткодіючих бета-агоністів та	С

	інгалаційних ГКС за допомогою небулайзера та інгальаторів різного типу.	
6.5	Демонстрація здійснення ін'єкції адреналіну.	С
6.6	Лікування гострої кропив'янки або загострення хронічної кропив'янки.	С
6.7	Лікування загострення бронхіальної астми.	С
6.8	Лікування анафілаксії.	С
7	Дитяча кардіологія	
7.1	Виконати та інтерпретувати пульсоксиметрію дитині, в тому числі іновонародженій.	С
7.2	Виконати аускультацию серця.	С
7.3	Виміряти артеріальний тиск на верхніх та нижніх кінцівках.	С
7.4	Провести пальпацію пульсу на магістральних артеріях (сонній, радіальній, стегновій).	С
7.5	Оцінити ступінь серцевої недостатності (підррахунок частоти дихання, підррахунок частоти серцевих скорочень, пальпація печінки, оцінка набряків).	С
7.6	Зареєструвати електрокардіограму.	С
8	Дитяча ревматологія	
8.1	Пальпація суглобів.	С
8.2	Оцінка активних та пасивних рухів у положенні лежачи та стоячи.	С
8.3	Вимірювання абсолютної та відносної довжини кінцівок.	С
8.4	Оцінка постави.	С
8.5	Модифікований тест Шобера.	С
8.6	Оцінка стану м'язів.	С
8.7	Оцінка типових точок при ентезопатіях.	С
8.8	Використання візуальних аналогових шкал.	С
8.9	Оцінка функціонального стану хворої дитини із використанням анкет	С
8.10	Оцінка фізичного розвитку дитини.	С
8.11	Розрахунок площі тіла дитини.	С
9	Гематологія дитячого віку	
9.1	Інтерпретація гемограми.	С
9.2	Інтерпретація коагулограми.	С
9.3	Розрахунок кольорового показника.	С
9.4	Розрахунок абсолютної кількості нейтрофілів в загальному аналізі крові.	С
9.5	Інтерпретація еритроцитарних індексів.	С
9.6	Розрахунок дози VIII фактора для введення пацієнту із гемофілією притравмах голови.	С
10	Хвороби органів травлення	

10.1	Об'єктивне дослідження шлунково-кишкового тракту та печінки (огляд, пальпація, перкусія живота, крижаної області та промежини).	С
10.2	Приготування розчинів та техніка оральної регідратації.	С
10.3	Промивання шлунку.	С
10.4	Внутрішньовенне струминне та крапельне введення розчинів.	С
10.5	Постановка очисної клізми.	С
11	Хвороби нирок та сечової системи у дітей	
11.1	Розпізнавання основних ознак та симптомів захворювань нирок та сечової системи у дітей.	С
11.2	Взяття зразків сечі для клінічного та мікробіологічного дослідження різними методами у дітей різних вікових груп.	С
11.3	Оцінка об'єктивних складових при обстеженні дитини з підозрою на патологію нирок та сечової системи: обсяг добового діурезу, ритм та обсяг сечовипускань, гідробаланс, наявність набряків, асцити, вимірювання артеріального тиску у дітей різних вікових груп.	С
11.4	Проведення дослідження сечі за допомогою тест-смужки.	С
11.5	Раціональна антибіотикотерапія інфекцій сечових шляхів у дітей.	С
11.6	Оцінка результатів УЗД нирок та сечових шляхів, мікційної цистографії та екскреторної урографії.	С
11.7	Надання невідкладної допомоги при ГУС та гострому порушенні функції нирок.	В
12	Інфекційні захворювання	
12.1	Збір анамнезу при інфекційних захворюваннях у дітей.	С
12.2	Оцінка стану дитини з ознаками інфекційного захворювання.	С
12.3	Оцінка стану дитини з септичним шоком.	С
12.4	Надання невідкладної допомоги дитині з септичним шоком.	С
12.5	Проведення дегідратації при ексикозі, асоційованому з кишковими інфекціями.	С
12.6	Надання невідкладної допомоги при набряку головного мозку.	С
12.7	Внутрішньошкірні, підшкірні, внутрішньом'язові та внутрішньовенні ін'єкції.	С
12.8	Люмбальна пункція.	В
13	Дитяча фтизіатрія	
13.1	Збір анамнезу у пацієнтів з ТБ.	С
13.2	Розпізнавання клінічних симптомів та ознак ТБ.	С
13.3	Проведення перкусії, аускультатії.	С
13.4	Визначення менінгеальних знаків.	С
13.5	Призначення обстеження для дітей з підозрою на ТБ.	С
13.6	Виконання збору зразків мокротиння.	С

13.7	Оцінка проби Манту.	С
13.8	Здійснення DOT та VOT.	С
13.9	Лікування наслідків побічних реакцій протитуберкульозних та препаратів АРТ.	С
13.10	Лікування алергічних реакцій та анафілаксії на протитуберкульозні та препарати АРТ	С
13.11	Надання невідкладної допомоги при ГУС та гострому порушенні функціїнирок.	С
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії.	
14.1	Штучна вентиляція легень.	С
14.2	Непрямий масаж серця.	С
14.3	Штучна вентиляція легень за допомогою маски та мішка Амбу.	С
14.4	Встановлення повітровідів.	С
14.5	Встановлення ларингеальної маски.	С
14.6	Вилучення стороннього тіла у дітей.	С
14.6	Встановлення назо-гастрального зонду.	С
14.7	Катетеризація периферичної вени методом венепункції.	С
14.8.	Люмбальна пункція.	В
14.9	Вібраційний масаж.	С
14.9	Постуральний дренаж.	С
14.10	Викладання дитини в прон-позицію.	С
14.11	Високопотокова киснева терапію з використанням назальних канюль.	С
14.12	Використання пульсоксиметра та інтерпретація його показників.	С
14.13	Плевральна пункція при напруженому пневмотораксі.	С
14.14	Вимірювання внутрішньочеревного тиску.	С
14.15	Катетеризація сечового міхура.	С
14.16	Інтубація трахеї.	В
14.17	Використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора.	С
14.18	Використання мануального дефібрилятора.	С
15	Дитяча ендокринологія	
15.1	Оцінити антропометричні показники відповідно статі і віку дитини (зріст, індекс маси тіла).	С
15.2	Оцінити статевий розвиток дитини, стадію пубертату за Таннером.	С
15.3	Оцінити стан зовнішніх статевих органів за Прадером, визначити наявністьяєчок в калитці у хлопчиків.	С
15.4	Провести дослідження глюкози в крові глюкометром, оцінити результат.	С
15.5	Провести і оцінити пероральний тест толерантності до глюкози.	С
15.6	Оцінити показник глікозильованого гемоглобіну.	С

15.7	Провести дослідження ацетону в сечі, оцінити результат.	С
15.8	Інтерпретувати сонографічне обстеження щитоподібної залози.	С
15.9	Провести пальпацію щитоподібної залози, оцінити її стан.	С
15.10	Оцінити функцію щитоподібної залози.	С
15.11	Оцінити результати неонатального скринінгу на вроджений гіпотиреоз, ВДКНЗ.	С
15.12	Надати першу допомогу дитині з гіпоглікемією.	С
15.13	Надати першу допомогу дитині з кетоацидозом, кетоацидотичною комою надогоспітальному етапі	С
15.14	Провести корекцію дози лівотироксину дитині з гіпотиреозом.	С
15.15	Діагностувати артеріальну гіпертензію у дитини відповідно до її статі, віку ізросту. Призначити обстеження для визначення ендокринної причини АГ.	С
15.16	Розрахувати дозу вітаміну D для профілактики його дефіциту, визначити критерії контролю.	С
15.17	Розрахувати дозу препаратів йоду для профілактики його дефіциту.	С
15.18	Перша допомога дитині з гострою наднирковою недостатністю.	В
16	Клінічна імунологія	
16.1	Збір анамнезу у пацієнта з підозрою на первинний імунодефіцит	С
16.2	Розпізнавання клінічних симптомів первинних та вторинних імунодефіцитів.	С
16.3	Введення внутрішньовенного імуноглобуліну.	С
17	Імунопрофілактика	
17.1	Оцінка вакцинального статусу дитини.	С
17.2	Складати календар щеплень при порушеному графіку вакцинації.	С
17.3	Визначення необхідності вакцинації поза затвердженого календаря щеплень за віком.	С
17.4	Визначення причинно-наслідкового зв'язку між НППІ та проведеною вакцинацією.	С
17.5	Оцінка протипоказань до вакцинації.	С
17.6	Визначення показань та об'єму проведення	С
17.7	Зберігання, транспортування та утилізація лікарських засобів для проведення імунопрофілактики.	
17.8	Введення лікарських засобів для імунопрофілактики.	С
17.9	Надання допомоги при анафілактичному шоці.	С
17.10	Проведення «шейк-тесту».	С
18	Хірургія дитячого віку	
18.1	Збір анамнезу захворювання, оцінка його перебігу у дітей з	С

18.2	гострою хірургічною патологією. Розпізнавання клінічних симптомів та симптомів подразнення очеревини при гострому апендициті у дітей.	С
18.3	Пальцеве дослідження прямої кишки.	С
18.4	Катетеризація вени за Сельдингером.	В
18.5	Катетеризація шлунку і дванадцятипалої кишки у дітей з синдромом блювоти.	С
18.6	Катетеризація сечового міхура.	С
18.7	Постановки сифонної клізми	С
18.8	Огляд дитини з синдромом гострого живота. Пальпація, Аускультация.	С
18.9	Клінічне ультразвукове дослідження в точці інтересу/point-of-care ultrasound (PoCUS).	В
18.10	Клінічне ультразвукове дослідження грудної клітини (BLUE-протокол).	В
18.11	Накладання тимчасової іммобілізації ушкодженої кінцівки.	С
18.12	Опис рентгенограми грудної клітини (емпієма, пневмоторакс).	С
18.13	Пункція плевральної порожнини.	В
18.14	Знати та вміти виявляти основні симптоми гострого живота: Симптом Ровзінга (Rovsing), Симптом поперекового м'яза (Psoas sign) Симптом затульного м'яза (Obturator sign), симптом Щоткіна — Блюмберга Симптом «зайчика» або симптом «стрибків».	С
18.15	Вміти провести ультразвукове дослідження грудної клітки (BLUE-протокол).	В
19	Дитяча ортопедія та травматологія	
19.1	Збір анамнезу у пацієнтів з ортопедичними захворюваннями.	С
19.2	Ортопедичний огляд дитини до 1 року.	С
19.3	Розпізнавання клінічних симптомів та ознак дисплазії кульшових суглобів.	С
19.4	Оцінка ультразвукового дослідження кульшових суглобів.	С
19.5	Розпізнавання ознак сколіозу і плоскостопості.	С
19.6	Зупинка кровотечі, накладання джгута на верхні та нижні кінцівки.	С
19.7	Здійснення первинної іммобілізації при переломах у дітей.	С
20	Генетика та метаболічні захворювання	
20.1	Оцінка та опис фенотипу пацієнта.	С
20.2	Складання спадкового анамнезу та генеалогічного дерева.	С
20.3	Оцінити результати каріотипування.	С
20.4	Оцінити результати неонатального скринінгу.	С
20.5	Алгоритм дій при підозрі на метаболічний криз.	С
20.6	Алгоритм дій при виявленому синдромі гіперамонемії.	С
20.7	Лікування діагностованого захворювання порушення обміну речовин.	С

20.8	Лікування діагностованої хромосомної патології.	В
21	Дитяча неврологія	
21.1	Збір анамнезу у пацієнтів з захворюваннями нервової системи.	С
21.2	Неврологічний огляд новонароджених та немовлят.	С
21.3	Неврологічний огляд дітей.	С
21.4	Оцінка моторного, психічного та мовленнєвого розвитку, комунікативних навичок у дітей раннього віку.	С
21.5	Розпізнавання основних клінічних симптомів та синдромів ураження нервової системи у дітей різного віку.	С
21.6	Інтерпретація поширених нейровізуалізаційних ознак аномалій при КТ, МРТ та УЗД.	В
21.7	Надання першої допомоги при фебрильних судочках.	С
21.8	Надання першої допомоги при епілептичному статусі.	С
21.9	Надання першої допомоги при гострому порушенні мозкового кровообігу.	С
22	Захворювання ЛОР-органів	
22.1	Отоскопія.	С
22.2	Мікроотоскопія.	С
22.3	Визначення прохідності слухової труби (тимпанометрія).	С
22.4	Передня риноскопія.	С
22.5	Визначення дихальної функції носа.	С
22.6	Орофарингоскопія.	С
22.7	Зупинка носової кровотечі	С
22.8	Туалет зовнішнього слухового ходу.	С
22.9	Видалення стороннього тіла ротоглотки.	С
22.10	Надання першої допомоги при живому сторонньому тілі зовнішньогослухового ходу.	С
22.11	Надання першої допомоги при атрезії хоан у новонароджених.	С
23	Основи онкології дитячого віку	
23.1	Оцінка інтенсивності болю у дітей за спеціальними шкалами	С
23.2	Інтерпретація комп'ютерних та магнітнорезонансних томограм	С
24	Паліативна допомога	
24.1	Особливості антропометричних вимірювань у дітей, які потребують паліативної допомоги.	С
24.2	Розраховувати необхідний калораж для дітей, які потребують паліативної допомоги.	С
24.3	Оцінювати біль у дітей з невиліковними захворюваннями та призначати протибольову терапію.	С
24.5	Менеджмент симптомів невиліковних захворювань	С
24.6	Складати індивідуальний план паліативної допомоги.	С

25	Підліткова медицина	
25.1	Вимірювання артеріального тиску.	С
25.2	Пульсоксиметрія.	С
25.3	Надати невідкладну допомогу при отруєнні алкоголем.	С
25.4	Надати невідкладну допомогу при втраті свідомості.	С
26	Дерматологія	
26.1	Опис елементів висипу	С
26.2	Огляд шкіри, волосся, нігтів	С
26.3	Підбір засобів по догляду за шкірою для дитини з атопічним дерматитом	С
26.4	Підбір засобів по догляду за шкірою для дитини з себорейним дерматитом	С
26.5	Призначення лікування контактного дерматиту	С
26.6	Призначення лікування дитини з гострою кропив'янкою	С
26.7	Роз'яснення батькам дитини сутності та аспектів лікування різних дерматологічних захворювань у дітей	С
27	Очні захворювання	
27.1	Огляд очного яблука та прилеглих структур.	С
27.2	Визначення гостроти зору у новонароджених дітей (фіксація погляду та стеження).	С
27.3	Визначення гостроти зору у дітей після 3-х років	С
27.4	Визначення симетрії зіниць та їх реакції на світло.	С
27.5	Проведення тесту Брюкнера – «червоного рефлекса».	С
27.6	Дослідження положення очей за корнеальними рефlekсами з тестом перекриття.	С
27.7	Дослідження рухливості очних яблук.	С
27.8	Надання першої допомоги при травмі ока та його придатків.	С
27.9	Інстиляції очних крапель.	С
28	Психічні розлади та розлади поведінки	
28.1	Проведення клінічного інтерв'ю. (С)	С
28.2	Визначення основних психопатологічних симптомів та синдромів. (С)	С
28.3	Оцінка моторного, психічного, мовленнєвого розвитку, комунікативних навичок у дітей різного віку. (С)	С
28.4	Проведення нейропсихологічного дослідження (С)	С
28.5	Проведення тестових методик CHAT та M-CHAT (С)	С
28.6	Проведення тесту SDQ (С)	С
28.7	Володіння навичками кризової інтервенції. (С)	С
29	Громадське здоров'я	
29.1	Оцінка та аналіз основних показників стану здоров'я населення, використання їх у роботі.	С

29.2	Проведення нагляду за станом здоров'я дитячого населення на території, вплив на основні фактори, що впливають на нього.	С
29.3	Надання допомоги та підтримка родин дітей з особливими потребами.	С
29.4	Спілкування з громадськістю та її залучення громадськості до адвокації питань підтримки дитячого здоров'я та безпеки дітей.	С
29.5	Проведення та пропагування імунопрофілактики інфекційних захворювань, оцінка рівня охоплення профілактичними щепленнями дитячого населення на території та факторів що впливають на нього.	С
29.6	Адвокація прав дитини, виявлення та реагування на прояви насилля над дітьми та недбалого ставлення до дитини.	С

Рівень оволодіння:

A: Має знання, описує.

B: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

C: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні питання алергології в практиці сімейного лікаря : навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Ю. В. Вороненко [та ін.] ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Ін-т сімейн. медицини. - Київ : Заславский А.Ю., 2016. - 322 с. : табл., іл.

2. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних медичних закладів III-IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів дитячих хірургів, ортопедів-травматологів, педіатрів. - Дніпро : Герда, 2018. - 246 с.

3. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга = Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. видання. - К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 744с.

4. Белоусова О. Ю. Синдром мальабсорбції у дітей: навчальний посібник / О. Ю. Белоусова. – Харків : Факт, 2012. – 300 с.

5. Бельмер С.В. Болезни кишечника у детей в 2-х т. / С.В. Бельмер, А.Ю. Разумовский, А.И. Хавкин. –М.: Медпрактика-М, 2018.- Т.1 436с. Т.2 496 с.

6. Боль в суставах (руководство)/ К.В. Котенко, В.А. Епифанов, А.В. Епифанов, Н.Б. Корчажкина –М.: ГЭОТАР-Медиа, 2018. - 560с.

7. Володин, Н. Н. Желтухи новорожденных / Володин Н. Н. , Дегтярев Д. Н. , Дегтярева А. В. , Нароган М. В. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2018. - 8213 с.

8. Воробьев А.С. Эхокардиография у детей и взрослых/ А.С. Воробьев, В.Ю. Зимина.- С.-Пб.: СпецЛит, 2015. – 590с.

9. Всесвітня організація охорони здоров'я, 2018. Комісія з ліквідації дитячого ожиріння. Факти та дані про дитяче ожиріння. Доступ <http://www.who.int/end-childhood-obesity/facts/ru/> от 26.02.2018

10. Всесвітня організація охорони здоров'я. Харчування дітей грудного та раннього віку, 2018. Доступ <http://www.who.int/ru/news-room/factspeets/detail/infant-and-vounri-child-feeding>
11. Детская кардиология / Под ред. П.В. Шумилова, Н.П. Котлуковой.- М.:МЕДпресс-информ, 2018.- 584с.
12. Детская кардиология и ревматология: практическое руководство / Е. А. Колупаева, Н. В. Микульчик, Е. К. Хрусталева [и др] ; под ред. Л. М. Беляевой. – М. : МИА, 2011. – 578 с. : табл., ил.
13. Детская пульмонология. Национальное руководство / Под ред. Б.М. Блохина.- М.:ГЭОТАР-Медиа, 2021.- 960с.
14. Дитяча імунологія: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, Л.В. Костюченко та інш.; за ред. проф. Л.І. Чернишової, А.П. Волохи. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 720 с.
15. Дитяча пульмонологія: навч. Посібник/ За ред. О.Л. Цимбалістої. - 2-ге вид., переробл. і доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 624с.
16. Заболевания нервной системы у детей: В 2-х т. Т 1. / Под ред. Ж. Айкарди и др. ; пер. с англ.; общ. ред. А.А.Скоромца – М. : Издательство Панфилова; БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. – С.568. Т 2. / Под ред. Ж. Айкарди и др. ; пер. с англ.; общ. ред. А.А.Скоромца – М. : Издательство Панфилова; БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. – С. 572.
17. Запруднов А.М. Заболевания кишечника в детском возрасте. Руководство для врачей/А.М. Запруднов, Л.А. Харитоновна, К.И. Григорьев, А.Ф. Дронов. – М.:ГЭОТАР-Медиа, 2018. -488с.
18. Імунопрофілактика інфекційних хвороб: навч.-метод.посіб./ Л.І. Чернишова, Ф.І. Лапій, А.П. Волоха та ін.; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. - 3-те вид., переробл. і доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2022. – 336с.
19. Інфекційні хвороби: підручник / О.А. Голубовська, М.А. Андрейчин, А.В. Шкурба та ін.; за ред. О.А. Голубовської. — 3-є видання (перероблене і доповнене), 2020, - 688 с.: іл.
20. Інфекційні хвороби у дітей: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін.; за ред.. Л.І. Чернишової. - 3-є вид., переробл. та доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 1072с.
21. Ингаляционная терапия / Под ред. С.Н. Авдеева, В.В. Архипова.- М.:ГЭОТАР-Медиа, 2020.- 400с.
22. Іванов Д. Д. Дитяча нефрологія : навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів, дитячих нефрологів, лікарів-слухачів закладів (ф-тів) післядипломної освіти / Д. Д. Іванов. - Дніпропетровськ : Середняк Т.К., 2014. - 323 с. : табл., іл.
23. Кардіологія дитячого віку: Навчальний посібник /За ред Ю.В.Марушка, Т.В. Марушко, 2018. К.-Хмельницький: ФО-П Сторожук О.В. 528 с.
24. Капітан Т. В. Справочник по педиатрии. Заболевания детей раннего возраста/ Т.В. Капітан. – Медпре-інформ, 2019. - 336 с. : іл.

25. Клінічна лабораторна діагностика : навчальний посібник за загальною редакцією Заслуженого лікаря України, доктора мед.наук, прфесора О.І. Волошина (видання друге, доповнене і перероблене). - Чернівці : Місто, 2018. - 223 с.
26. Кильдиярова Р.Р. Детская диетология (руководство)/ Р.Р. Кильярдинова. - М.:ГЭОТАР-Медиа, 2019.- 272с.
27. Кильдиярова Р.Р. Дисплазия соединительной ткани (краткое руководство)/ Р.Р. Кильдиярова, Г.И. Несаева, Т.Е. Чернышова.- М.:ГЭОТАР-Медиа, 2020.- 160с.
28. Кильдиярова Р.Р. Симптомы и синдромы в педиатрии (руководство)/ Р.Р. Кильдиярова, Д.Ю. Латышев.- М.:ГЭОТАР-Медиа, 2020.- 272с.
29. Клінічне обстеження дитини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Катілов [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 518 с. : табл., іл.
30. Колбин А.С. Клиническая фармакология для педиатров/ А.С. Колбин.- М.:ГЭОТАР-Медиа, 2021.- 288с.
31. Лучевая диагностика в педиатрии: национальное руководство : национальный проект "Здоровье" / гл. ред. А. Ю. Васильев ; Ассоциация медицинских обществ по качеству. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2010. – 361с. : табл., ил.
32. Майер Р.Ф. Интенсивная терапия новорожденных. Доказательность и опыт (справочник)/ Р.Ф. Майер, М. Обладен. – М.:МЕДпресс-информ, 2021. – 768с.
33. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога : національний підручник для лікарів-слухачів післядипломної освіти, лікарів-інтернів і студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / І. С. Зозуля [та ін.]; за ред. І.С. Зозулі. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2017. - 958 с. : іл, табл.
34. Муковисцидоз. Издание 2-е, переработанное и дополненное (под редакцией Н.Ю.Каширской, Н.И.Капранова,Е.И.Кондратьевой).-М.:ИД «МЕДПРАКТИКА-М», 2021, 680 с.
35. Наследственные болезни. Национальное руководство / Под ред.: Н.П. Бочкова, Е.К. Гинтера, В.П. Пузырева. - М.:ГЭОТАР-Медиа, 2013. - 936с.
36. Настанови ВООЗ щодо фармакологічного лікування стійкого болю в дітей із медичними захворюваннями / за заг. ред. Л. Андріїшин, О. Брацюнь ; пер. з англ. С. Дьоми. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 168 с. Доступ за посиланням: <http://uacph.org/gallery/docs-who-order.pdf>.
37. Настанови ВООЗ щодо фармакологічного лікування стійкого болю в дітей із медичними захворюваннями/ за Л. Андріїшин, Брацюнь О.П; пер. з англ. С. Дьоми.-К.: ТОВ «Видавничий дім» Калита - 2016 -168с.
38. Неонатологія: національний підручник: у 2 т. / За ред. професора Шунько Є.Є. – К., 2014, - Т. 1. – 960 с., 2015, - Т. 2. – 640 с.

39. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник / Ю.В. Марушко та ін. -2-е вид.- Київ : Медицина, 2020. - 440 с. : табл., іл.
40. Неонатальный сепсис. Руководство (2-е издание)/ Г.А. Самсыгина.- М.:ГЭОТАР-Медиа, 2020. - 192с.
41. Неонатология: підручник: у 3 т./ [Знаменська Т.К., Антипкін Ю.Г., Аряев М.Л. та ін.]; за ред. Т.К. Знаменської. - Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020.- Т.1. – 408. - Т.2. – 456.- Т.3. – 380.
42. Неонатология: національний підручник: у 2 т. / За ред. професора Шунько Є.Є. – К., 2014, - Т. 1. – 960 с., 2015, - Т. 2. – 640 с.
43. Нефрология дитячого віку : навчальний посібник / Т. В. Стоєва [та ін.] ; за ред. Т. В. Стоєва. - Одеса : Політехперіодика, 2018. - 181 с. : табл., іл, фот. цв.
44. Нутрициология : учебное пособие 2-е издание, исправленное и дополненное. - Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна , 2017. - 354 с.
45. Ольхова Е.Б. Клинические нормы. Ультразвуковое исследование в педиатрии (методические рекомендации)/ У.Б. Ольхова. - М.:ГЭОТАР-Медиа, 2021. - 288с.
46. Основы общей иммунологии : учебник. - Х. : Форт, 2018. - 289 с.
47. Основы педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. видання.- К.: Медицина, 2019. - Том 1, XIV, 378 (кольорові) с. : табл., іл.- Том 2, XIV, 426 (кольорові) с. : табл., іл.
48. Особливості становлення постнатальної гемодинамики у новонароджених дітей. Критичні вроджені вади серця: клінічні прояви, рання діагностика та сучасна тактика медичної допомоги. Навчальний посібник під редакцією професора Пясецької Н.М., професора Шунько Є.Є., професора Руденко Н.М., К. – 2017.
49. Оцінювання та лікування хронічного болю у дітей : метод. вказ. для студентів 5-го та 6-го курсу вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів, лікарів сімейної практики / упоряд. М. О. Гончарь, О. О. Ріга, М. К. Уриваєва та ін. – Харків : ХНМУ, 2019. – 24 с. Доступ за посиланням: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/22754/1/Оценка и лечение хронической боли у детей.pdf>
50. Педіатрія: підручник / За ред. Т.О. Крючко, О.Є. Абатурова. - 3-тє вид., переробл. і доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 224с.
51. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник / С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрко, Л.В. Беш та ін. — 8-е вид.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 592с.
52. Педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / О. В. Тяжка [та ін.] ; за ред. О. В. Тяжкої ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця МОЗ України. - 5-те вид., випр. та допов., оновлеє. - Вінниця : Нова кн., 2018. - 1150 с. : табл., іл.
53. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики. : підручник для студентів медичних (фармацевтичних) училищ, коледжів, академії та інститутів медсестринства / С. К. Ткаченко [та

ін.] ; ред.: С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрко. - 7-е вид., випр. - Київ : Медицина , 2018. - 590 с. : іл., табл.

54. Педіатрія, дитячі інфекції в питаннях і відповідях. : учебное пособие. - Тернопіль : ТДМУ: Укрмедкнига, 2019. - 307 с.

55. Практическая ультразвуковая диагностика в педиатрии (руководство для врачей)/ Под. Ред. Г.Е. Труфанова, Д.О. Иванова, В.В. Рязанова. - М.:ГЭОТАР-Медиа, 2018.- 216с.

56. Пропедевтична педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / В. Г. Майданник [та ін.]. - 2-ге вид., випр. та допов. - Вінниця : Нова кн., 2018. - 871 с. : табл., іл.

57. Протоколи з надання екстренної медичної допомоги рівня базової підтримки життя (Basic Life Support - BLS) -"Перший на місці події" : навчальний посібник / Г. Г. Рошчін [та ін.] ; за ред. Г.Г. Рошчина. - Київ : Юстон , 2018. - 119 с. : табл., іл.

58. Ріга О. О., Пеньков А. Ю., Коновалова Н. М. Принципи надання паліативної допомоги дітям. Посібник для тренерів з дитячої паліативної допомоги. – Харків:2017. – 97 с. Доступ за посиланням: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17740/1/2.pdf>

59. Ревматологія дитячого віку (клінічні рекомендації): Навчальний посібник / Т. В. Марушко, Ю. В. Марушко. – Київ, 2019. – 256 с.

60. Сальков В.Н. Детский церебральный паралич. Причины. Клинические проявления. Лечение и реабилитация/ В.Н. Сальков, С.В. Шмелева, С.В. Коноваленко. - М.:ГЭОТАР-Медиа, 2020. - 160с.

61. Таточенко В.К. Болезни органов дыхания у детей. Практическое руководство (7-е издание)/ В.К. Таточенко.-М.: Богес, 2019.- 300с.

62. Эрик Бек, Рик Р.ван Рейн. Ультразвуковая диагностика у детей/Пер. с англ. Под общ.ред. М.И. Пыкова.- М.:МЕДпресс-информ, 2020. – 728с.

63. Эрман М.Н. Симптом-синдром-диагноз. Болезни почек и мочевыделительной системы у детей (руководство для врачей)/ М.В. Эрман.-С.-Пб.:СпецЛит, 2020.- 229с.

64. Електронний ресурс Національної служби здоров'я України: www.nszu.gov.ua

65. Електронний ресурс Реєстр медико-технологічних документів (медичні стандарти, Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги, Клінічні настанови): <http://mtd.dec.gov.ua>

66. Електронний ресурс: guidelines.moz.gov.ua

67. Nelson Textbook Of Pediatrics 21th edition (in 2 volumes). - Elsevier, 2019.

68. Nelson's Pediatric Antimicrobial Therapy (27th ed.) J.S.Bradley (eds.). American Academy of Pediatrics, 2021.-331p.

69. McCrindle BW. Diagnosis, treatment, and long-term management of Kawasaki disease: a scientific statement for health professionals from the American Heart Association/ McCrindle BW, Rowley AH, Newburger JW, et al. Circulation 2017; 135: e927-99.

70. Nutritional care of preterm infants: Scientific basis and practical guidelines, Koletzko B, Poindexter B, Uauy R (Eds), Karger, Basel, Switzerland 2014.
71. Polin R., Ditmar M. Pediatric secrets //Elsevier, 2016 - 759p.
72. Textbook of Neonatal Resuscitation, 7th Edition //American Academy of Pediatrics and American Heart Association. – 2016. – 328 P.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абизов Р. А. Дифтерія в практиці отоларинголога : навчальний посібник / Р. А. Абизов, Я. В. Шкоба, С. О. Лакиза. – К. : Нічлава, 2009. – 203 с. : табл., іл.
2. Алергологія: Підручник для лікарів-інтернів, лікарів-курсантів вищих медичних закладів. /За редакцією чл.-кор. НАМН України, професора Вороненка Ю.В., професора Кузнецової Л.В.- К, 2011. - 534 с.
3. Аллергологические заболевания у детей: Руководство для врачей. Жерносек В.Ф., Дюбкова Т.П. - Минск: ООО "Новое знание", 2003.- 355с.
4. Антипкін Ю. Г. Довідник з дитячої пульмонології та алергології : довідник лікаря "Дитячий пульмонолог. Алерголог" / Ю. Г. Антипкін, В. Ф. Лапшин, Т. Р. Уманець. – К. : Доктор-Медіа, 2012. – 328 с. : іл.
5. Атлас инфекционных болезней: учебное пособие / С. В. Бурова, С. И. Жаров, Л. И. Кафарская [и др.] ; под ред. В. И. Лучшева, С. Н. Жарова, В. В. Никифорова. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2009. – 221 с. : цветные ил.
6. Аряев М.Л. Неонатология.- АДЕФ: Україна.- 2003.-756 с.
7. Белоусов Ю. В. Заболевания печени, желчного пузыря и желчевыводящих путей у детей. Расширенные протокольные характеристики: учебное пособие / Ю. В. Белоусов. – Харьков : Факт, 2012. – 125 с. : табл.
8. Беленков Ю. Н. Гипертрофическая кардиомиопатия: руководство для врачей / Ю. Н. Беленков, Е. В. Привалова, В. Ю. Каплунова. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2011. – 386 с. : ил., табл.
9. Берман Р. Э. Педиатрия по Нельсону: руководство в 5 т. / Р. Э. Берман ; Р. М. Клигман, Х. Б. Дженсон ; пер. с англ. под ред. А. А. Баранова. – 17-е изд. – М. : Рид Элсивер, 2009. – Т. 1. – 822 с. : ил., табл. 2009. –Т. 2. – 985 с. : ил., табл.
10. Беш Л. В. Бронхіальна астма у дітей : посібник / Л. В. Беш. – Львів : Каменяр, 2010. – 85 с. : табл.
11. Вегетативные расстройства. /Под ред. А.М.Вейна. - Москва: Медицина.- Мед. Информационное агенство, 2003.– 749с.
12. ВІЛ-інфіковані діти: медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист : методичний посібник / Н. В. Котова, О. О. Старець, О. П. Пурік [та ін.]. – К. : К.І.С., 2010. – 175 с. : табл.
13. Вирусные гепатиты: клиника, диагностика, лечение / Н. Д. Юшук, Е. А. Климова, О. О. Знойко [и др.]. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012. – 151 с. : табл.
14. Волосовець О.П, Кривоустов С.П., Криворук І.М., Черній О.Ф. . Навчальний посібник з дитячої ендокринології – Тернопіль: «Укрмедкнига»,

2004. – 496 с.

15. Гастроентерологія дітей раннього віку : довідник лікаря : навчально-методичний посібник / автори-укладачі : Н. М. Бесараба, С. В. Дюкарева, Р. В. Марушко [та ін.] ; під ред. О. Г. Шадріна, О. М. Муквіч. – К. : Здоров'я України, 2010. – 213 с. : табл.

16. Гематологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ Н.М. Третьак. - К.: Зовнішня торгівля, 2005.-237 с.

17. Георгиянц М. А. Септический шок у детей. Принципы диагностики и интенсивной терапии : учебно-методическое пособие / М. А. Георгиянц, В. А. Корсунов ; Харьковская медицинская академия последипломного образования. – Харьков: Золотые страницы, 2010. – 258 с. : табл., ил.

18. Гострі респіраторні вірусні інфекції: навчальний посібник / М. А. Андрейчин, В. П. Малий, Л. Я. Ковальчук [та ін.]; за ред. М. А. Андрейчина, В. П. Малого. – Тернопіль : ТДМУ ; Укрмедкнига, 2011. – 303 с.: іл., табл.

19. Грешило М. С. Сальмонельози у дітей / М. С. Грешило, В. І. Руда, Л. В. Пипа; Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. – Хмельницький: Цюпак А. А., 2011. – 211 с.: табл.

20. Гутхайль Херман. ЭКГ детей и подростков / Х. Гутхайль, А. Линдингер ; пер. с нем. под ред. М. А. Школьниковой. – М.: ГЭОТАР - Медиа, 2012. – 255 с.: табл., цветные ил.

21. Детская кардиология и ревматология: практическое руководство / Е. А. Колупаева, Н. В. Микульчик, Е. К. Хрусталева [и др] ; под ред. Л. М. Беляевой. – М. : МИА, 2011. – 578 с. : табл., ил.

22. Детская пульмонология: Учебное пособие /под ред. чл.-корр.АМН Украины, проф. Н.Л. Аряева. – К.:Здоров'я, 2005.– 608с.

23. Діагностичні та лікувальні маніпуляції у практиці лікаря-інтерніста і педіатра: навчальний посібник / Т. Д. Никула, Ю. В. Марушко, І. А. Палієнко, Т. В. Гищак ; за ред.: Т. Д. Никули, Ю. В. Марушка; Національний медичний університет імені О. О. Богомольця. – К. : Задруга, 2012. – 150 с. : табл., іл.

24. Дихальна підтримка у новонароджених дітей : програма "Здоров'я матері та дитини" : навчальний посібник / Т. В. Бондаренко, Д. О. Добрянський, Т. В. Кончаковська [та ін.] ; Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, Україно-Швейцарська Програма "Здоров'я матері та дитини". – К., 2011 – Ч. 1 : Керівництво для слухача. – 2011. – 522 с. : іл.

25. Дихальна підтримка у новонароджених дітей : програма "Здоров'я матері та дитини" : навчальний посібник / Т. В. Бондаренко, Д. О. Добрянський, Т. В. Кончаковська [та ін.] ; Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, Україно-Швейцарська Програма "Здоров'я матері та дитини". – К., 2011 – Ч. 2 : Керівництво для викладача. – 2011. – 612 с. : табл., іл. + 1 примірник електронного оптичного диска (CD-ROM).

26. Доан С. І. Ентеровірусні інфекції: епідеміологія, клініка, діагностика, профілактика / С. І. Доан. – К. : ДІА, 2010. – 208 с. : табл., іл.

27. Доскин В. А. Дифференциальная диагностика детских болезней: справочник / В. А. Доскин, З. С. Макарова. – М.: МИА, 2011. – 599 с. : табл.

28. Екопедіатрія: навчальний посібник / М. П. Гребняк, С. А. Щудро, О. Б. Єрмаченко, С. В. Грищенко. – Дніпропетровськ : Пороги, 2011. – 299 с. : табл., іл.
29. Ендокринологія : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації/ Боднар П.М., Боцюрко В.І., Власенко М.В., Генделека Г.Ф., Перцева Т.О. та ін.; за ред. П.М. Боднар. -Вінниця: Нова кн., 2012.-357 с.
30. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
31. Запруднов А. М. Лечение и рациональная фармакотерапия заболеваний органов пищеварения у детей / А. М. Запруднов ; под ред. А. М. Запруднова. – М. : Миклош, 2010. – 320 с. : табл., ил.
32. Интенсивная терапия в педиатрии / под ред. Проф. Г.И.Белебезьева. – К.:Здоров'я. – 2004. –583с.
33. Инфекционные болезни: учебник / Г. К. Аликеева, Ю. Я. Венгеров, И. В. Гагарина, [и др.] ; под ред. Н. Д. Ющука, Ю. Я. Венгерова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012. – 692 с. : табл., ил.
34. Інфекційні і паразитарні хвороби: У 3 т.: Навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів, курсантів, аспірантів і практик. лікарів/ Ж.І. Возіанова. -К. : Здоров'я. -2003. Т.2. -2002.-656 с.Т. 3. -2003.-846 с
35. Інфекційні хвороби в дітей : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації/ С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа, Ю.П. Харченко, Н.Г. Литвиненко та ін.; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. -К.: Медицина, 2010.-392 с.
36. [Капітан Т. В.](#) Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми [Text] : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Т.В. Капітан. - Вінниця : Держ. картограф. ф-ка, 2010. - 807 р. : іл.
37. Клиническая аллергология детского возраста с неотложными состояниями. Под ред. Балаболкина И.И., Булгаковой В.А. – М.: ООО "Издательство "Медицинское информационное агенство", 2011. -264 с.
38. Клиническая лабораторная диагностика: национальное руководство: в 2 т. / В. В. Меньшиков, С. В. Цвиренко, Ю. В. Первушин [и др.] ; глав. редакторы : В. В. Долгов, В. В. Меньшиков ; Научно-практическое общество специалистов лабораторной медицины, Ассоциация медицинских обществ по качеству. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012 – Т. 1. – 923 с. : табл., ил. – Т. 2. – 805 с. : табл., ил.
39. Крамарев С. А. Инфекционные болезни у детей в амбулаторной практике врача: справочник врача "Детский инфекционист" / С. А. Крамарев. – 2-е изд., доп. – К. : Доктор-Медиа, 2012. – 278 с. : іл.
40. Либман Г. ВІС-інфекція : пер. с англ. / Г. Либман, Х. Дж. Макадон. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012. – 556 с. : табл., ил.
41. Лімфаденопатії у дітей та підлітків: диференційна діагностика і лікарська тактика (навчально-методичний посібник для педіатрів та лікарів

загальної практики- сімейної медицини). / За ред. доц. Н.К.Уніч та проф. В.В.Бережного. – К.: 2012. – 322с.

42. Майданник В. Г. Болезни органов пищеварения у детей / В. Г. Майданник. – К. : Интертехнодрук, 2010. – 1157 с. : ил., табл.

43. Майданник В. Г. Гельминтозы у детей / В. Г. Майданник, Н. В. Хайтович, Г. Г. Юхименко. – К. : Дорадо-Друк, 2012. – 604 с. : табл., ил.

44. Майданник В. Г. Клінічна діагностика в педіатрії: навчальний посібник / В. Г. Майданник, О. В. Бутиліна. – К. : Дорадо-Друк, 2012. – 284 с. : табл., іл.

45. Макаров Л.М. ЭКГ в педиатрии. – 2-е издание. – М.: ИД “Медпрактика-М”, 2006.– 544с.

46. Мамаев А. Н. Коагулопатии : руководство / А. Н. Мамаев. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012. – 260 с. : табл., ил.

47. Медицинская протозоология. Паразитические простейшие человека: учебное пособие / Н. В. Чебышев, В. П. Сергиев, Т. В. Сахарова [и др.] ; под ред. : Н. В. Чебышева, В. П. Сергиева. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012. – 258 с. : табл., цветные ил.

48. Неврология недоношенных детей /А.Д.Пальчик, Л.А.Федорова, А.Е.Понятишин.-М.: МЕДпресс-информ.- 2010. - 352 с.

49. Неонатология. Национальное руководство /Под ред. Володина Н.Н.- М.- 2007. - 848 с.

50. Охотнікова О.М., Яковлева Н.Ю. Основи вакцинопрофілактики та її особливості у дітей з алергічними захворюваннями. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів ІV рівня акредитації та лікарів –інтернів. Київ, 2010, -88 с.

51. Педіатрія : нац. підруч.: у 2 т. / Д.Д. Іванов, С.В. Кушніренко, Д.А. Сеймівський, О.А. Каліщук, Л.І. Чернишова та ін.; за ред. В.В. Бережного; Асоц. педіатрів України МОЗ Українм. - К. : [б. в.], 2013 - Т. 2. - 2013. - 1021 с. : табл., іл.

52. Педіатрія : нац. підруч.: у 2 т. / Н.Г. Гойда, Р.О. Моїсеєнко, Л.І. Чернишова, Ф.І. Лапій, В.В. Бережний та ін.; за ред. В.В. Бережного; Асоц. педіатрів України МОЗ України. - К. : [б. в.], 2013 -Т. 1. - 2013. - 1037 с. : табл., іл.

53. Подростковая медицина: Руководство для врачей/Под ред. проф. Л.И.Левиной. -СПб.: Специальная Литература, 1999.-731 с.

54. Порядок здійснення медичного обслуговування учнів загально-освітніх навчальних закладів // Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 р. №1318

55. Поліклінічна інфектологія. Кабінет інфекційних захворювань : навчальний посібник / Р. Ю. Грицко, І. О. Кіселик, О. Л. Івахів [та ін.]. – К. : Медицина, 2012. – 224 с.

56. Поліомієліт: імунопрофілактика та її вплив на еволюцію епідемічного процесу / В. І. Задорожна, А. Ф. Фролов, Н. Л. Зубкова [та ін.] ; за ред. В. І. Задорожної. – К. : ДІА, 2012. – 271 с. : табл., іл.

57. Прикладні питання фізизіатрії дитячого та підліткового віку : навчальний посібник / І. Г. Ільницький, О. П. Костик, Л. І. Білозір [та ін.] ; за ред. : І. Г. Ільницького, О. П. Костик, Л. І. Білозір ; Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2013. – 730 с.
58. Пульмонологія дитячого віку : навч.-метод. посіб. для студ. VI курсу, що навчаються за фахом педіатрія та викладачів/ Антипкін Ю.Г., Резніченко Ю.Г., Леженко Г.О.. -Запоріжжя: Просвіта, 2010.-279 с.
59. Ревматические заболевания : руководство : в 3 т. / под ред. : Дж. Х. Клиппела, Дж. Х. Стоуна, Л. Дж. Крофффорд, П. Х. Уайт ; пер. с англ. под ред. : Е. Л. Насонова, В. А. Насонова, Ю. А. Олюнина. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2011 – Т. 1 : Основы ревматологии. – 2011. – 362 с. Т. 2 : Заболевания костей и суставов. – 2012. – 515 с. Т. 3 : Заболевания мягких тканей. – 2011. – 325 с.
60. Руководство по детской ревматологии / Н. А. Геппе, И. Е. Шахбазян, Г. А. Лыскина [и др.] ; под ред. Н. А. Геппе, Н. С. Подчерняевой, Г. А. Лыскиной. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2011. – 708 с.
61. Руководство по детской неврологии /Под ред. проф. В.И.Гузовой. - СПб.: ООО Издательство ФОЛИАНТ, 2004. - 496 с.
62. Руководство по лечебному питанию детей / Под ред. К.С.Ладодо. - М.:Медицина, 2000. - 384с.
63. Руководство по детскому питанию/ Под ред. В.А.Тутеляна, И.Я.Коня.- М.:ООО «Медицинское информационное агентство», 2004.- 662с.
64. Сорокина М.Н., Иванова В.В., Скрипниченко Н.Б. Бактериальные менингиты у детей. – М.: Медицина, 2003. – 298 с.
65. TORCH-інфекції : навчально-методичний посібник / В. Е. Маркевич, О. К. Редько, І. В. Тарасова [та ін.]. – Суми : СумДУ, 2012. – 150 с. : табл.
66. Учайкин В. Ф. Инфекционные болезни у детей: учебник / В. Ф. Учайкин, Н. И. Нисевич, О. В. Шамшева. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2010. – 687 с. : табл., ил.
67. Учайкин В. Ф. Инфекционная гепатология: руководство для врачей / В. Ф. Учайкин, Т. В. Чередниченко, А. В. Смирнов. – М. : ГЭОТАР -Медиа, 2012. – 627 с. : табл., ил.
68. Фармакотерапия детских болезней: руководство для врачей / под ред. А. Д. Царегородцева. – М. : МИА, 2010. – 873 с. : табл., ил.
69. Хирургическая гастроэнтерология детского возраста: руководство для врачей / Л. А. Решетник, В. В. Подкаменев, П. С. Юрков [и др.] ; под ред. В. В. Подкаменева. – М. : МИА, 2012. – 484 с. : табл., ил.
70. Етичний кодекс лікаря України
71. Ювенологія. Практикум з підліткової медицини / За ред. проф. Л.К.Пархоменко. –Х.: Факт, 2004. -720 с.
72. Agus MS, Wypij D, Hirshberg EL, et al. Tight Glycemic Control in Critically Ill Children. N Engl J Med 2017; 376:729.
73. Algorithm for the Assessment, Prevention, and Management of Childhood Obesity in Patients 2 Years and Older Adapted from the Expert Committee

Recommendations? American Academy of Pediatrics, Institute for Healthy Childhood Weight.2017

74. Ayers P., Boullata J., Holcombe B., Kraft M.D., Marshall N. Parenteral Nutrition Safety Consensus Recommendations. JPEN J Parenter Enteral Nutr. 2013

75. Broekaert IJ, Falconer J, Bronsky J, et al. The Use of Jejunal Tube Feeding in Children: A Position Paper by the Gastroenterology and Nutrition Committees of the European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition 2019. J Pediatr Gastroenterol Nutr 2019; 69:239.

76. Childhood Functional Gastrointestinal Disorders: Child/Adolescent(Gastroenterology 2016;150:1456–1468)

77. Chogle A, Velasco-Benitez CA, Koppen IJ, et al. Population-Based Study on the Epidemiology of Functional Gastrointestinal Disorders in Young Children. J Pediatr. 2016 Dec; 179:139-143.e1. doi: 10.1016/j.jpeds.2016.08.095. PubMed PMID: 27726867.

78. Diagnosis and management of iron deficiency in children with or without anemia: consensus recommendations of the SPOG Pediatric Hematology Working Group: Veneranda Mattiello, Markus Schmugge, [...] on behalf of the SPOG Pediatric Hematology Working Group, European Journal of Pediatrics volume 179, pages 527–545 (2020)

79. DIETARY REFERENCE INTAKES FOR ENERGY, Institute of Medicine, 2005. Food and Nutrition Board, Institute of Medicine. Dietary reference intakes for energy, carbohydrate, fiber, fat, fatty acids, cholesterol, protein, and amino acids (macronutrients), 2005, chapter 5. Available at: <http://fnic.nal.usda.gov/dietary-guidance/dri-reports/energy-carbohydrate-fiber-fat-fatty-acids-cholesterol-protein-and-amino#overlay-context=dietary-guidance/dietary-reference-intakes/dri-reports> (Accessed on January 30, 2013).

80. Domellof M, Braegger C, Campoy C, Colomb V, Decsi T, Fewtrell M, Hojsak I, Mihatsch W, Molgaard C, Shamir R, Turck D, van Goudoever J, Nutrition ECo (2014) Iron requirements of infants and toddlers. J Pediatr Gastroenterol Nutr 58:119–129

81. Drossman D.A. Functional gastrointestinal disorders: history, pathophysiology, clinical features, and Rome IV // Gastroenterol.— 2016.— Vol. 150, N 6.— P. 1262—1279.

82. Duggan CP, Jaksic T. Pediatric Intestinal Failure. N Engl J Med 2017; 377:666.

83. EASL Clinical Practice Guidelines on the prevention, diagnosis and treatment of gallstones / European Association for the Study of the Liver (EASL) // J. Hepatol. – 2016. – Vol. 65, N 1. – P. 146–181. –doi: 10.1016/j.jhep.2016.03.005.

84. ESPGHAN and NASPGHAN Report on the Assessment of Exocrine Pancreatic Function and Pancreatitis in Children / Christopher J. Taylor, yKathy Chen, zKaroly Horvath [et al.]. J. Pediatr. Gastroenterol. Nutr. 2015; 61:144–153.

85. ESPGHAN Coeliac Disease 2019 guideline

86. European Society for the Study of Coeliac Disease (ESsCD) guideline for coeliac disease and other gluten-related disorders. Abdulbaqi Al-Toma, Umberto

Volta, Renata Auricchio. Practice Guideline. United European Gastroenterol J. 2019 Jun;7(5) 583-613.

87. Fawaz R, Baumann U, Ekong U, et al. Guideline for the evaluation of cholestatic jaundice in infants: joint recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition. J Pediatr Gastroenterol Nutr. 2017 Jan;64(1(suppl))154-68.

88. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), World Health Organization (WHO) and United Nations University (UNU): Human Energy Requirements. Chapter 3: Energy requirements of infants from birth to 12 months. Available at: www.fao.org/docrep/007/y5686e/y5686e05.htm (Accessed on March 20, 2018).

89. Functional Gastrointestinal Disorders: History, Pathophysiology, Clinical Features, and RomeIV (Gastroenterology 2016; 150 (6): 1262-12790)

90. Gallagher K, Flint A, Mouzaki M, et al. Blenderized Enteral Nutrition Diet Study: Feasibility, Clinical, and Microbiome Outcomes of Providing Blenderized Feeds Through a Gastric Tube in a Medically Complex Pediatric Population. JPEN J Parenter Enteral Nutr 2018; 42:1046.

91. Gonzalez Ayerbe JJ, Hauser B, Salvatore S, Vandenplas Y. Diagnosis and Management of Gastroesophageal Reflux Disease in Infants and Children: from Guidelines to Clinical Practice. Pediatr Gastroenterol Hepatol Nutr. 2019 Mar;22(2):107-121.

92. Gosselin KB, Duggan C. Enteral nutrition in the management of pediatric intestinal failure. J Pediatr 2014; 165:1085.

93. Guarino A., Ashkenazi S., Gendrel D., Vecchio A.L., Shamir R., Szajewska H. European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition/European Society for Paediatric Infectious Diseases Evidence-based Guidelines for the Management of Acute Gastroenteritis in Children in Europe: Update 2014. J Pediatr Gastroenterol Nutr. 2014; 59(1(suppl)) 132-52.

94. Guideline for the Diagnosis and Treatment of Recurrent Aphthous Stomatitis for Dental Practitioners. Bassel Tarakji, Giath Gazal, [...], and Nader Alaizari. Journal of International Oral Health, 2015 May; 7(5(suppl)) 74–80. PMID: PMC4441245. PMID: 26028911

95. Guidelines for the care and treatment of person diagnosed with chronic hepatitis C virus infection. World Health Organization, 2018 <https://www.who.int/hepatitis/publication/hepatitis-c-guidelines-2018/en/>.

96. Hron B, Fishman E, Lurie M, et al. Health Outcomes and Quality of Life Indices of Children Receiving Blenderized Feeds via Enteral Tube. J Pediatr 2019; 211:139.

97. Huysentruyt K, De Schepper J, Bontems P, et al. Proposal for An Algorithm for Screening for Under-Nutrition in Hospitalized Children. J Pediatr Gastroenterol Nutr 2016.

98. Huysentruyt K, Devreker T, Dejonckheere J, et al. Accuracy of Nutritional Screening Tools in Assessing the Risk of Undernutrition in Hospitalized

Children. J Pediatr Gastroenterol Nutr 2015; 61:159.

99. Joint ESPGHAN/NASPGHAN Guidelines for the Management of Helicobacter pylori in Children and Adolescents (Update 2016) (JPGN • Volume 64, Number 6, June 2017)

100. Lifschitz C, Szajewska H. Cow's milk allergy: evidence-based diagnosis and

101. management for the practitioner. Eur J Pediatr 2015; 174:141.

102. Management of Helicobacter pylori infection—the Maastricht V/Florence Consensus Report, 2015 (Gut Online First, published on October 5, 2016)

103. Mehta NM, Skillman HE, Irving SY, et al. Guidelines for the Provision and Assessment of Nutrition Support Therapy in the Pediatric Critically Ill Patient: Society of Critical Care Medicine and American Society for Parenteral and Enteral Nutrition. Pediatr Crit Care Med 2017; 18:675.

104. NICE pathways: Fluid and nutritional management in children with diarrhoea and vomiting. NICE, 2017.

105. Oral Manifestations of Systemic Diseases: Updated: Jun 29, 2018 Author: Heather C Rosengard, MPH; Chief Editor:

Dirk M Elston, MD.

<https://emedicine.medscape.com/article/1081029-overview?fbclid=IwAR0C2OSw5MTmKGTlGfCm4oBIbI127ARfUMiWnwoZziHUBNdiZXtf-Ru54tk#a1>

106. Paediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition and the European Society for Paediatric Gastroenterology. 2018 Mar;66(3):516-554.

107. Park's pediatric cardiology for practitioners, seventh edition. Myung K. Park, Mehrdad Salamat/ Copyright © 2021 by Elsevier, Inc.

108. Pathways to Managing Atopic Dermatitis: Consensus From the Experts. J Clin Aesthet Dermatol. 2013 Jul; 6(7 Suppl(sad) S2–S18. PMID: 24171071 Mark G. Lebwohl, MD, James Q. Del Rosso, DO, William Abramovits, MD, Brian Berman, MD, David E. Cohen, MD, Emma Guttman-Yassky, MD, Anthony J. Mancini, MD, and Lawrence A. Schachner, MD

109. Pediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition, JPGN Volume 66, Number 3, March 2018. Rachel Rosen, Yvan Vandenplas, Maartje Singendonk, Michael Cabana, Carlo DiLorenzo, Frederic Gottrand, Sandeep Gupta, Miranda Langendam, Annamaria Staiano, Nikhil Thapar, Neelesh Tipnis, and Merit Tabbers

110. Queensland Clinical Guidelines. Maternity and neonatal clinical guideline: neonatal jaundice. April 2018

111. Rosen R, Vandenplas Y, Singendonk M, Cabana M, DiLorenzo C, Gottrand F, Gupta S, Langendam M, Staiano A, Thapar N, Tipnis N, Tabbers M. Pediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint

Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition. *J Pediatr Gastroenterol Nutr.* 2018 Mar;66(3(sad))516-554. doi: 10.1097/MPG.0000000000001889. PMID:29470322; PMCID: PMC5958910.

112. Szajewska H, Guarino A, Hojsak I, et al. Use of probiotics for management of acute gastroenteritis: a position paper by the ESPGHAN Working Group for Probiotics and Prebiotics. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2014;58(4(sad))531-9.

113. Terrault, N. A., Lok, A. S., McMahon, B. J., Chang, K., Hwang, J. P., Jonas, Wong, J. B. (2018). Update on prevention, diagnosis, and treatment of chronic hepatitis B: AASLD 2018 hepatitis B guidance. *Hepatology*, 67(4), 1560-1599. doi:10.1002/hep.29800

114. van Herk W, el Helou S, Janota J, Hagmann C, Klingenberg C, Staub E, et al. Variation in Current Management of Term and Late-preterm Neonates at Risk for Early-onset Sepsis: An International Survey and Review of Guidelines. *Pediatr Infect Dis J.* 2016 May;35(5):494–500.

115. White M, Lawson K, Ramsey R, et al. Simple Nutrition Screening Tool for Pediatric Inpatients. *JPEN J Parenter Enteral Nutr* 2016; 40:392.

116. WHO (2016) Guideline: daily iron supplementation in infants and children. In: Committee GR (ed) World Health Organization (WHO). Switzerland, Geneva

117. World Health Organization. WHO Media centre, Diarrhoeal disease, Fact sheet, Updated May 2017.

Інформаційні ресурси

1. <http://clinicalevidence.bmj.com> - BMJ Best Practice. Evidence at the Point of Care.
2. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір».
3. <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України.
4. <http://mtd.dec.gov.ua> - Реєстр медико-технологічних документів (медичні стандарти, Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги, Клінічні настанови).
5. <http://www.kmu.gov.ua/> – Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
6. <http://president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.
7. <http://rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України.
8. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України.
9. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
10. <https://dec.gov.ua> – державний Експертний центр України.
11. <https://guidelines.moz.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України, що містить нові клінічні протоколи фінського медично-наукового товариства Duodecim Medical Publications Ltd.

12. <https://nuozu.edu.ua/> – офіційний сайт НУОЗ України імені П. Л. Шупика.
13. <http://www.uptodate.com>
14. <https://www.guideline.gov/>
15. <https://www.cdc.gov/>
16. <http://www.cochrane.org/>
17. <http://prodigy.clarity.co.uk/>
18. <https://www.duodecim.fi/> The Finnish Medical Society Duodecim
19. <http://www.awmf.org> The Association of the Scientific Medical Societies in Germany
20. <http://www.has-sante.fr/> The French National Authority for Health
21. <https://www.nice.org.uk/> National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE)
22. <http://www.cma.ca/> Canadian Medical Association InfoBase (CMA InfoBase: Clinical Practice Guidelines (CPGs))
23. <https://www.nhmrc.gov.au> The National Health and Medical Research Council (NHMRC)
24. <https://www.rcplondon.ac.uk/> Royal College of Physicians
25. <https://www.ama-assn.org/> AMA (American Medical Association)
26. <http://www.aafp.org/home.html> American Academy of Family Physicians
27. <https://www.aap.org> American Academy of Pediatrics Policy (AAP Policy) Clinical Practice Guidelines
28. <http://www.epa-unepsa.org/> European Pediatric Association, the Union of National European Pediatric Societies and Associations (EPA/UNEPSA)
29. <http://www.antibiotic.ru>
30. <http://antimicrob.net/biblioteka/recomend/clinical-recommendations-pro/>
31. <https://www.nice.org.uk/guidance/>
32. <http://www.nhsantibioticguidelines.org.uk/>
33. <http://www.awmf.org> - The Association of the Scientific Medical Societies in Germany.
34. <http://www.bnf.fr/> – Національна бібліотека Франції.
35. <http://www.ddb.de/> – Німецька електронна бібліотека.
36. <https://www.nice.org.uk/> - National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE).
37. <https://www.nice.org.uk/guidance/>.
38. <https://www.rcplondon.ac.uk/> - Royal College of Physicians.